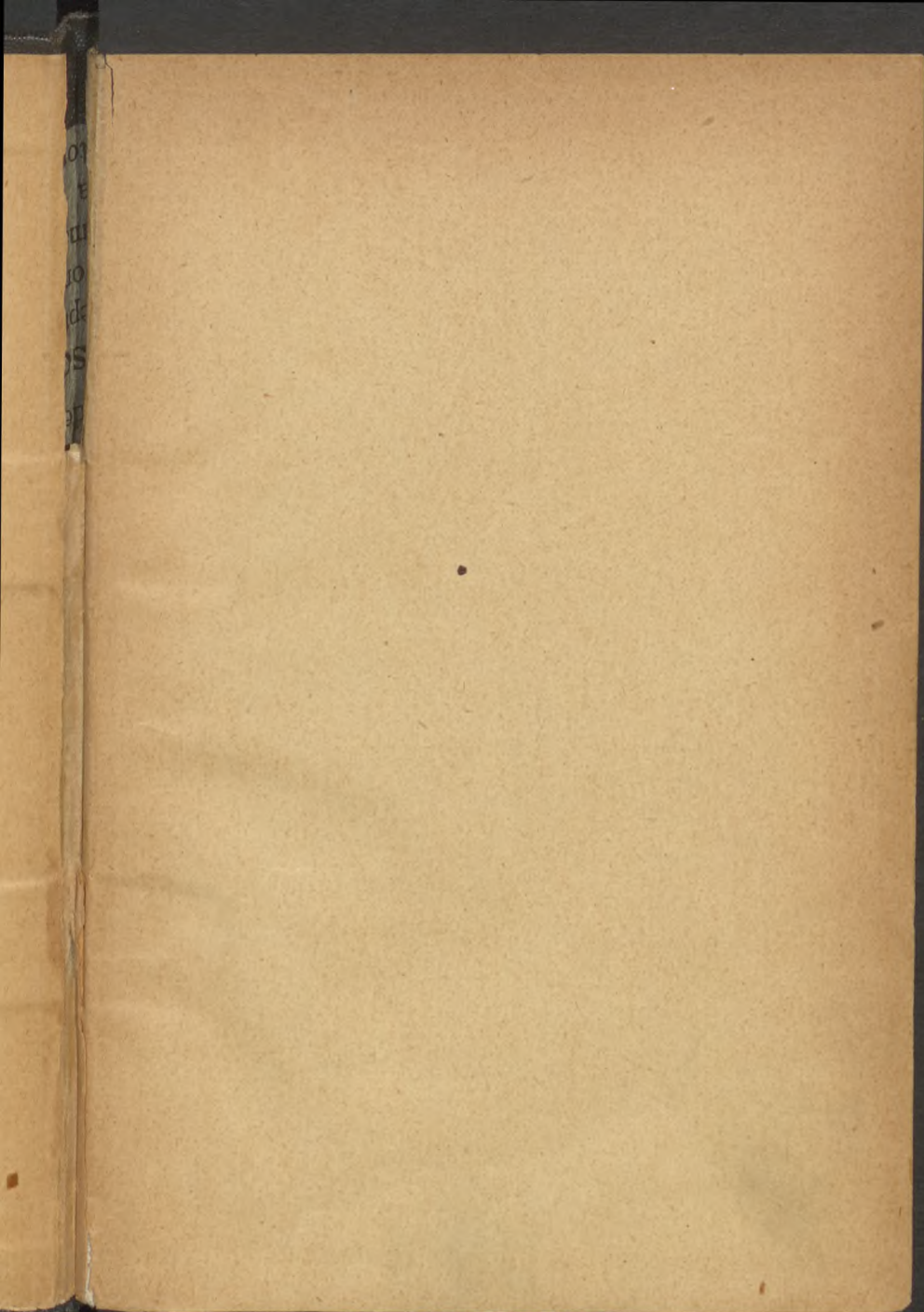

17834

The image shows the front cover of an old book. The spine is on the left, made of a dark, pebbled material. The main part of the cover is covered in a marbled paper with a pattern of brown and gold. A small, rectangular, light-colored label is pasted onto the spine, containing the number '17834'. The top right corner of the marbled section is missing, revealing the dark textured material underneath.

MK
MODERN
KÖNYVTÁR
SZERKESZTI
GÖMÖRI JENŐ

THOMAS MANN
TRISTAN

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ FORDÍTÁSA

40 FILLÉR

168 SZÁM

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS
NYOMDAI R. T.

KIADJA*

NYUGAT

SZÉPIRODALMI ÉS
KRITIKAI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő IGNOTUS

Szerkesztők
FENYŐ MIKSA és OSVAT ERNŐ

Minden száma vaskos kötet

Közl regényt, novellákat, tanulmányokat,
verseket, színházi, művészi és könyvkritikákat
a legjobb írók tollából.

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án

**Előfizetési ára egy évre 24 K,
félévre 12 K. Egyes szám 1-20 K.**

Kérjen mutatványszámot

a kiadóhivataltól Budapest. V. Mérleg-utca 9

THOMAS MANN TRISTAN

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ FORDÍTÁSA

BUDAPEST
ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMD. RÉSZVÉNYT. KIADÁSA

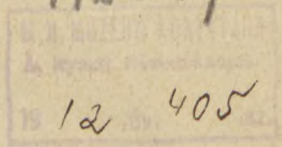
~~11.11.11.~~
~~348 + 2~~

Költeni annyi, mint itélőszéket
tartani önmagunk fölött.

(IBSEN)

17834/168

A fordító minden jogot fentart magának

Ez az »Einfried«, a szanatórium! Fehéren, élesen kirajzolódva pihen terjedelmes főépületével, oldalszárnyával a széles kert közepette, melyet barlangok, lugasok, faháncs-pavillonok ékesítenek, míg palatetőzete mögött fenyők zöld koszorujában, zömöken és lágyan barázdálva merednek égre a hegyek.

Ma is Leander doktor vezeti az intézetet. Kéthegyű fekete szakállával, mely kemény és göndör, mint a buortömésre használt lószőr, vastag, csillogó szemüvegével s annak a férfinak modorával, akit a tudomány hideggé tett, megedzett, azután pedig csendes és óvatos pesszimizmussal itatott át, minden teketória nélkül, zárkóztan tartja körmei között a szenvedőket, mindazokat, akik gyengék arra, hogy törvényt hozzanak maguknak s neki szolgáltatják ki vagyonukat, hogy szigorúsága legyen ör fölöttiük.

Ami Osterloh kisasszonyt illeti, fáradhatatlan odaadásal áll a háztartás élén. Uram-isten, milyen iparkodással sűrög-forog, egyik lépcsőről le, a másakra fel, az egyik intézet végétől a másikig! Uralkodik a konyhában, az éléskamrában, motoz a fehérneműszekrényekben, parancsol a szolgaszemélyzetnek, a takarékoság, a higiéné,

az izlés és a külső csin szempontjainak figyelembevételével ellátja a ház asztalát, kétségbeesett körületekintéssel gazdálkodik és csodálatos tüzről pattantságából valami állandó szemrehányás szól az összes férfiakhoz, akik közül még egynek sem fanyalodott rá a kedve, hogy feleségül vegye. Arcán azonban két kerek, karminpiros foltban ott piroslik az olthatatlan reménység, hogy egykor Leander doktorné lesz...

Ózon és csendeskés levegő... bármit is mondjanak Leander doktor irigyei és vetélytársai, az »Einfried« tüdőbetegeknek melegen ajánlható. De itt nemcsak sorvadásosak vannak, hanem mindenfajta páciensek, urak, hölgyek, sőt gyermekek is: Leander doktor a legkülönbözőbb területeken tud eredményeket felmutatni. Vannak itt gyomorbeteg, mint Spatzné, a városi tanácsos felesége, akinek különben fülbaja is van, szívbajos urak, agyalágyultak, csuszosak és minden foku idegbajosak. Egy cukorbeteg tábornok dörögve és dohogva itt szórja szét nyugdíját. Több vézna arcú ur meg oly különös lazasággal rakja a lábát, hogy abból semmi jót sem lehet kiolvasni. Egy ötvenéves hölgynek, Höllenmuth lelkész feleségének, aki tizenkilenc gyereket hozott a világra és már egyáltalán nem képes gondolkozni, soha sincs maradása s bolyong, bolyong, valami buta nyugtalanságtól üzetve, magánápolónője karján, már majdnem egy éve, meredten és némán, céltalanul és félszegül a nagy, kietlen házban.

Hébe-hóba meghal valaki a »sulyos«-ak közül, akik szobájukban fekszenek és sem az ebédeken, sem a társalgóban nem jelennek meg, de senki sem tud róla, még szobaszomszédjuk sem. Halk éjen suttyomban lopják ki a viaszarcu vendéget és az »Einfried«-ben tovább folyik az élet, a massage, villanyozás és beoltás, a zuhany, fürdő, tornázás, izzasztás és belehelés az ujjkor minden vívmányaival felszerelt különböző helyiségekben...

Csakugyan vig élet járja itten. Az intézet virágzik. A portás, ha új vendégek érkeznek, az oldalszárny be-
meneténél meglóbálja a nagy harangot s az elutazókat
Leander doktor és Osterloh kisasszony szépen egész a
kocsiig kíséri. Micsoda alakok fordultak meg már itten!
Még egy író is itt tanyázik, holmi bogaras különc, aki
egy ásvány vagy valami nemeskő nevét viseli s itt lopja
a jó isten drága napját...

Egyébként Leander doktor mellett egy másik orvos
is van a könnyű esetek és a reménytelenek számára. De
ezt Müllernek hívják s rá nem is érdemes a szót vesz-
tegetni.

II.

Január elején Klöterjahn nagykereskedő — Klöterjahn A. E. és Tsa cég tagja — elhozta ide feleségét; a portás meglóbálta a harangot és Osterloh kisasszony üdvözölte a messziről ideutazott uraságokat, lenn a földszinti fogadószobában, amely, mint majd az egész előkelő ódon ház, csodálatosan tiszta empire-stílusban volt építve. Rövidesen megjelent Leander doktor is; meghajolt s egy komoly, mindkét felet tájékoztató beszélgetés fűződött közöttük.

Künn a téli kert, gyékényekkel a virágágyak föltött, behavazott barlangokkal, elárvult templomocskákkal didergett és az új vendégek bőröndjeit két háziszolga cipelte a kocsiról, amely az országuton, a rácsos kapu előtt állott meg, mert ut nem vezetett a házhoz.

— Lassan, Gabriellám, angyalom, take care és tartsd be jól a szádat — mondta Klöterjahn ur, hogy feleségét a kerten keresztülvezette; és ezt a »take care«-t mindenki gyengéden remegő szívvvel ismételte volna, ha az asszonyra tekint, bár az sem tagadható, hogy Klöterjahn ur ezt egész könnyen németül is mondhatta volna.

A kocsis, aki az uraságokat az állomástól a szanatóriumig hozta, egy durva, minden finomság nélkül való, öntudattalan ember, majdnem vihogott azon az ájulatos óvatosságon, amivel a nagykereskedő feleségét kiemelte

a köcsiből; csakugyan úgy látszott, hogy a két pej, a csendes, fagyos levegőben gőzölögve, hátrafordó szemekkel erőlködve figyelte ezt a fájoan kinos kiszállást és a sok gyenge grácia és a törékeny, finom asszony virágteste láttára szinte aggódott.

A fiatal asszonymnak a légcsőve volt megtámadva, amint az a bejelentő levél is határozottan kimondotta, amit Klöterjahn ur a Keleti-tenger partjáról intézett az »Einfried« igazgatóorvosához s ezer szerencse, hogy nem a tüdőről volt szó. De ha tüdeje lett volna is megtámadva, ez a beteg akkor sem lehetne enyhébb, fenköltebb, átszellemültebb és lengébb, mint most, mikor köpcös férje oldalán puhán és fáradtan a fehérre lakkozott, merev vonalu karosszékbe dőlt s a beszédre figyelt.

Szép, halovány kezei, melyeken az egyszerű jegygyűrűn kívül semmi ékszer nem volt, egy nehéz és sötét szövetű kabát redőiben nyugodtak, ezenkívül ezüstsziürke, testhezálló derekat viselt merev állógallérral, amely fönn bársony arabeszkekkel volt kicifrázva. Ezek a súlyos és meleg kelmék azonban a test tulvilági finomságát, édes-ségét és alélságát csak meghatóbbá, földöntulibbá és kedvesebbé tették. Világosbarna haja, melyet mélyen a nyakában egy gombolyaggá fogott össze, simán hátra volt simítva s csak a bal halánték táján ugrott ki egy göndör, betyár fürtöcske a homlokra, közel az élesen ívelt szemöldökhöz, amely fölött egy kis különös erecske halványkéken és betegesen ágazott szét az átlátszó homlok szeplőtelen tisztaságában. Ez a kék erecske a szem fölött nyugtalanítóan uralkodott az egész finom ovális arcon. Mihelyt az asszony beszélni kezdett vagy csak mosolygott is, rögtön láthatóbbá vált az érs ez arcának bizonyos megerőltetett, szorongó kifejezést adott, ami határozottan aggodalmakat keltett. Mégis beszélt és mosolygott. Öszintén és barátságosan beszélt könnyen fátyo-

lozott hangjával és mosolygott a szemeivel, melyek egy kissé fáradtan néztek, sőt olykor-olykor vágyódtak volna lecsukódni s szögletei a keskeny orrtó két oldalán mély árnyékban pihentek, mosolygott még a szép széles szájával is, mely sápadt volt és mégis mintha világított volna, talán azért, mert ajkai igen-igen élesen és határozottan voltak körülrajzolva. Gyakran köhécselt. Ekkor szájához tartotta zsebkendőjét s azután megnézte.

— Ne köhécselj, Gabriella — mondta Klöterjahn ur. — Hisz tudod, darling, otthon Hinzpeter doktor külön megtiltotta s most csak arról van szó, hogy kissé összeszedelőzködj, angyalom. Mondom, csak a légszöved... — ismételte. — Mikor kezdődött, szentül azt hittem, hogy a tüdőd és isten tudja miért, megijedtem. De hát nem a tüdőd, ördögbe is a tüdőd, ilyesmibe nem megyünk bele, micsoda, Gabriellám? Hö, hö!

— Természetesen — mondta Leander doktor és az asszonyra villantotta szemüvegét.

Erre Klöterjahn ur kávéért kért; kávéért és vajas zsemlyét. A k hangot láthatólag mindig hátul a garatban képezte és mikor a »vajas zsemlyét« kimondta, anynyira csemcsegett, hogy mindenki étvágyra gerjedt tőle.

Megkapta, amit kívánt, szobát is kapott a maga és a felesége számára és be is rendezkedtek.

Egyébként maga Leander doktor vette át a kezelését, anélkül, hogy Müller doktort igénybe vették volna.

III.

Az új beteg személyisége rendkívüli érdeklődést keltett a szanatóriumban s Klöterjahn ur, aki már hozzászokott ily sikerekhez, minden neki szóló hódolatot elégedetten vett tudomásul. A cukorbeteg tábornok, mikor először meglátta, egy pillanatra abbahagyta örökös dörmögését, a hustalan arcú urak mosolyogtak s ahogy közelébe mentek, megpróbáltak a lábukon uralkodni. Spatzné, a tanácsos felesége rögtön hozzácsatlakozott, mint idősebb barátnéja. Csakugyan, nagy feltűnést keltett az aszszony, aki Klöterjahn ur nevét viselte! Az író, aki pár hete volt az »Einfried«-ben, egy savanyu fickó, kit egy nemeskőről kereszteltek el, szinte elsápadt, mikor elment mellette a folyosón és úgy állt ott, mintha gyökeret vert volna a lába, még akkor is, hogy már régen eltűnt.

Két napba sem telt s már az egész társaság könnyű nélkül tudta történetét. Brémában született, ami, ha beszélt, bizonyos kedves hang-torzításokon meg is érzett s ott mondta el Klöterjahn nagykereskedőnek a »holtomiglan«-t, a szokásos kétéves várakozási idő után. Követte szülővárosába, a Keleti-tenger mellé s körülbelül tíz hónappal ezelőtt rendkívül nehéz és veszedelmes körülmények között gyermeket szült neki, egy csodálatosan eleven és sikerült fiut és örököst. E borzasztó napok óta azonban nem kapott erőre, ha ugyan azelőtt erősebb volt,

Alig kelt fel a gyermekágyból, végtelenül kimerülve és gyengén, mikor egy kevéske vért köhögött... ő nem sokat, igen kevés, jelentéktelenül kevés vért; szóra sem lett volna érdemes, az egészben csupán az volt az aggasztó, hogy ugyanaz a kis kellemetlen eset rövid időn belül megismétlődött. Nos, volt rá orvosság és Hinzpeter doktor, a házi orvos élt is vele. Teljes nyugalmat rendelt el, jégdarabkákat nyeletett a köhögési inger ellen, morfiumot adott s a szívet lehetőleg megnyugtatta. A gyógyulás azonban még mindig késett és mialatt a gyermek, ifjabb Klöterjahn Antal, a pompás baby óriási energiával és kiméletlenséggel foglalta el és vette birtokba helyét, az élettelen, fiatal anyja enyhe és csendes lázban bágyadt a sir felé... Csak a légcső volt beteg, amint mondták, csak a légcsőve, s ez a szólás Hinzpeter doktor szájából vigasztalóan, megnyugtatóan, majdnem felderítően hatott a család tagjaira. És jóllehet nem a tüdeje volt megtámadva, a doktor végül a gyorsabb gyógyulás érdekében enyhébb égálj alá, egy gyógyintézetbe küldte a beteget; az »Einfried«-szanatórium és vezetője jó híre megtette a többi.

Igy álltak az ügyek és Klöterjahn ur maga mesélte el mindenkinek, aki érdeklődött a dolog iránt. Hangozan, lomposan és kedélyesen beszélt, mint akinek emésztése és erszénye rendben van, széles ajakmozdulatokkal, az északi partlakók lomha és mégis szapora beszédmodorával. Némelyik szót gyorsan penderítette ki, úgy, hogy mindegyik hang egy kis robbanáshoz hasonlított s ezen, mint valami jól sikerült tréfán, nevetett.

Középtermetű volt, széles, erős és rövidlábu, vörös, telt arccal, vízkék szemekkel, melyeket világosszöke pillák árnyékkoltak be, tág orrcimpákkal és nedves ajkakkal. Angol pofaszakált viselt, angolosan öltözködött s mágnákvilág volt az örömtől, hogy az »Einfried«-ben egy

angol családra bukkant, amely — az apa, anya és három szép gyermek a nurse-zel — tisztán azért tartózkodott itt, mert jobb helyet nem talált. Ezzel a családdal reggelenkint angolos reggelit evett. Egyáltalán szeretett sokat és jól enni, inni, konyha- és pince-dolgokban elsőrendű szakértőnek mutatkozott s a társaságot pompásan mulattatta azokkal a diner-ekkel amelyek ott-hon, ismerősei körében divatoztak, valamint örömmel irt le bizonyos szemenszedett, itt ismeretlen ételeket. Ilyenkor szemei kedélyesen összehúzódtak, a szájpádlásán s az orrán öblögette a hangokat, amelyeket puhan csemcsegő garathangok kísértek. Hogy elvileg a többi földi gyönyöröktől sem idegenkedett, beigazolta azon az estén, mikor az »Einfried« egy vendége, egy hivatásos író, a folyosón a szobalánnyal cicázni látta, aki a kis humoros esetet kómikusan eltorzult, undorodó arccal nézte végig.

Ami Klöterjahn feleségét illeti, a napnál világosabb volt, hogy férjét igazán szereti. Mosolyogva követte szavait és mozdulatait: nem azzal a fölényes kiméletelességgel, amivel sok beteg viselkedik az egészségesekkel szemben, hanem a jóindulatu betegek szeretetreméltó örömeivel, akik bizalommal hallgatják végig az egészségesek szilárd és megbízható véleményeit.

Klöterjahn ur nem sokáig időzött az »Einfried«-ben. Elkísérte feleségét; egy hét multán azonban, mikor jó kezekben elhelyezte, már nem volt maradása. Nagyfontosságú kötelességei, virágzó gyermeke hazaszólították őt; kénytelen volt visszautazni, miután feleségét itt a leggondosabb ápolásban hagyta hátra,

IV.

Spinell-nek hívták az író, aki több hete élt a szanatóriumban, Detlev Spinell volt a neve és a külseje egyszerűen csodálatos.

Gondoljunk egy harminc év körüli, derék, barna férfit, akinek haja a halántékon már erősen deresedik, de kerek, fehér, kissé puffadt arcán még csak serkedni sem kezd a szakál. Nem borotválkozott, — ezt lehetett volna látni; itt-ott puhán, elmosódottan és gyermekien húzódott meg egy-egy pihécske. És ez olyan különösen hatott. Őzbarna, világos szeme lágyan pillantott, orra vaskos és kissé husos volt. Ezenkívül boltozott, lyukacsos, római karakterü ajkakkal áldotta meg az ég Spinell urat, nagy, szemcsés fogakkal, ritka terjedelmű lábakkal. Egyik lazán bicgő ur, aki nagy cinikus és élcfaragó volt, háta mögött »rohadt csecsemő«-nek keresztelte el; de az epés élc volt s amellett nem is találó. Jól és divatosan öltözködött, hosszú, fekete kabátban, színes, pöttyös mellényben járt.

Nem szerette a társaságot, senkivel sem pajtáskodott. Csak néha szállta meg emberszerető, kedves és tulhabzó hangulat és ez mindannyiszor megtörtént, mikor Spinell ur esztétikai lendületbe jött, mikor valami szép tárgy, két szín összehangzása, egy nemes hajlásu váza, vagy egy alkonyban sugárzó hegység hangos csodálko-

zásra ragadta. »Milyen szép!« mondta ekkor és fejét félrehajtotta, vállait felhuzta, kezeit szétterpesztette és orrát, ajkait elfintorította. »Istenem, nézze csak, minő szép!« És ekkor szeretne volna az előkelő uraságokat, tekintet nélkül arra, hogy férfiak, vagy nők voltak-e, átkarolni vakában, az ihletett pillanatok izgalmában. Asztalán állandóan ott pöffeszkedett a könyve, hogy mindenki meglássa, mihelyt szobájába lép. Egy mérsékeltén vaskos regény volt, teljesen badar címképpel, olyan betűkkel nyomtatva, melyeknek mindegyike magányosan is úgy hatott, mint egy gót székesegyház. Osterloh kisasszony elolvasta egy unalmas negyedórájában s »raffinált«-nak találta, ami nála kiméletes körülírása volt annak, hogy »embertelenül unalmas«. Modern szalónokban játszott ez a regény, csinos hölgytermekben, melyek tele voltak zsufolva mindenféle szemenszedett tárggyal, gobelinnel, ódon butorokkal, pompás porcellánnal, megfizethetetlen kelmékkel és mindennemű művészi ékszerrel. E kinos tárgyak rajzolásán volt a regény súlypontja és az ember állandóan maga előtt látta Spinell urat, amint az orrát elfintorította és felsóhajtott: »Milyen szép! Istenem, nézze csak, minő szép!«... Egyébként csoda, hogy csak ezt az egy könyvet írta még, mert folytonosan, szenvedélyesen körmölte. A nap legnagyobb részét írással töltötte el a szobájában és rengeteg levelet küldetett a postára, majdnem mindennap egykettőt, ami annál furcsább és mulatságosabb volt, mert ő csak nagyritkán kapott reájuk választ...

V.

Spinell ur az asztalnál Klöterjahnnéval ült szemben. Megkésve érkezett az első ebédre, amelyen a módosabbak vettek részt, az oldalszárny földszinti nagy éttermében, lágy hangon üdvözölte a társaságot, helyet foglalt, mire Laender doktor minden szertartássosság nélkül bemutatta őt. Meghajolt s aztán enni kezdett, láthatólag zavartan, mert kését és villáját nagy fehér, szépen formált kezeivel, melyek szűk kabátujjaiból kandikáltak ki, meglehetősen affektálva illegette. Később szabadabban mozgott s fesztelenül tekintgetett hol Klöterjahn urra, hol feleségére. Sőt Klöterjahn ur még az ebéd alatt több kérdést és megjegyzést is intézett hozzá az »Einfried« fekvésére és klmájára vonatkozóan — felesége az ő kedves modorában mindig pár szót szólt közbe — mire Spinell ur udvariasan válaszolt. Hangja lágy volt és igen kellemes; de akadozottan és szörpögve beszélt, mintha nyelvének utjába álltak volna a fogai.

Ebéd után, mikor átvonultak a társalgóba és Laender doktor az új vendégeknek egyenként jó étvágyat kívánt, Klöterjahn ur felesége érdeklődött vis-à-vis-ja iránt.

— Hogy hívják? — kérdezte. — ... Spinelli? Nem jól értettem a nevét.

— Spinell... nem Spinelli, nagyságos asszonyom. Nem, nem olasz, lemergi születésű, ennyit tudok...

— Mit mond? Író? Vagy micsoda? — kérdezte Klöterjahn ur; kezeit kényelmes angol nadrágja zsebében tartotta, a doktorhoz hajtott a fülét és mint sokan szokták, ha hallgatónak, kinyitotta a száját.

— Igen, ilyesvalami; irogat — felelt Leander doktor. — Azt hiszem, egy könyvet is kiadott, valami regényt, vagy ilyesmit...

Ezek az »ilyesmi«-k azt jelentették, hogy Leander doktor nem volt valami nagy véleménynyel az íróról és semminemű felelősséget nem vállalt érte.

— De ez nagyon érdekes — mondta Klöterjahn ur felesége. Még sohasem látott író-t szentől-szemben.

— Ó igen — válaszolt Leander doktor előzékenyen. — Van már bizonyos hire is... — Ezután több szó nem esett az íróról.

De kissé később, mikor az új vendégek visszavonultak és Leander doktor éppen elhagyta a társalgót, Spinell visszatartotta és ő is kérdezősködött.

— Mi a nevök? — kérdezte. — Természetesen egy betűt sem értettem a bemutatkozásnál.

— Klöterjahn — felelt Leander doktor és tovább ment.

— Mi a férj neve? — kérdezte Spinell.

— Klöterjahn! — mondta Leander doktor még egyszer és ment a maga útján. Nem volt valami nagy véleménynyel az íróról.

VI.

Eljutottunk már odáig, hogy Klöterjahn ur hazautazott? Nos, újra a Keleti-tengernél volt, üzleti ügyei és gyermeke foglalkoztatták, ez a kiméletlen, élettől duzzadó poronty, aki anyjának annyi szenvedésébe s utóbb egy kis légsőhurlójába került. A fiatal asszony azonban ott maradt az »Einfried«-ben és Spatz tanácsosné, mint öreg barátnéja, csatlakozott hozzá. De ez nem akadályozta Klöterjahnnét abban, hogy a többi vendégekkel is barátkozzék, így például Spinell urral, aki mindenki bámulatára (eddig tudniillik senkivel a világon nem tartott közösséget) kezdettől fogva végtelen hűséget és szolgálatkészséget tanúsított iránta s így szigoruan beosztott napirendje szabad óráiban szívesen elcsevegett vele.

Igen-igen nagy körültekintéssel és tisztelettel közeledett hozzá és csak óvatosan letompított hangon beszélt, úgy hogy a fülbajos tanácsosné többnyire egy árva szót sem értett beszédéből. Lábujihegyen surrant a székhez, melyben Klöterjahnné gyengéden és mosolyogva omolt el, két lépésnyire megállott, egyik lábát hátrahuzta és felsőtestét előrehajtva beszélt akadozó és szörpögő hangján lassan, behatóan s minden pillanatban készen arra, hogy visszalépjen és eltűnjön, mihelyt a iegkisebb fáradság és bosszankodás mutatkoznék ar-

cán. De sohasem untatta; az asszony felszólította, csatlakozzék hozzá s a tanácsosnéhoz, kérdezősködött egyről-másról és azután mosolyogva és kíváncsian figyelt, mert néha oly kedves és különös volt a beszéde, mint eddig még senkié sem.

— Miért van tulajdonképpen az »Einfried«-ben? — kérdezte az asszony. — Minő kurát használ, Spinell ur?

— Minő kurát?... Egy kicsit villanyoztatom magam. De ez szóra sem érdemes. Megmondom, nagyságos asszonyom, mért vagyok itt. A stilus tart itt.

— Ah — mondta Klöterjahnné, állát kezére támasztotta s tulzott buzgósággal fordult feléje, mint ahogy a gyermekeket szoktuk kedvre kapatni, ha valamit mesélni akarnak.

— Igen, nagyságos asszonyom. Az »Einfried« tiszta empire, egykor, amint mondják, kastély, nyaraló. Ezt az oldalszárnyat később építették hozzá, de a főépület ódon és valódi. Vannak percek, mikor az empire-t egyszerűen nem tudom nélkülözni és okvetlenül szükségem van rá, hogy csak egy kicsit is jól érezzem magamat. Világos, hogy az ember másképp érzi magát puha, az ernyedetségig kényelmes butorok között, mint az egyenes vonalú asztalok, székek és drapériák társágában... Ez a világosság és keménység, ez a hideg, fanyar egyszerűség és visszatartott szigor önértet és méltóságot önt belém, nagyságos asszonyom, megtisztítja és újraépíti egész bensőmet, erkölcsileg felemel, kétségtelenül...

— Igazán sajátságos — mondta Klöterjahnné. — Egyébként meg tudnám érteni, ha egy kicsit erőlködnék.

Spinell ur azt felelte, hogy egyáltalában nem érdemes gondolkozni rajta, mire mindketten elnevettek

magukat. Spatz tanácsosné is nevetett és sajátágosnak találta; de nem mondta, hogy érti.

A társalgó tágas és szép volt. A szomszédos billiárd-szobába vezető magas, fehér szárnyajtót kitérték; itt szórakoztak a bicegő urak s a többi vendégek. A másik oldalon az üvegajtó egy széles terrasra s a kertre nézett. Volt ott egy zöldposztós sakasztal, melyen a cukorbeteg tábornok néhány más urral whistet játszott. Hölgyek olvastak és kézimunkáztak. Vaskályha fűtötte a szobát, de a vendégek különösen a stilszerű tüzhely előtt szerettek csevegni, amelyben utánzott, izzóvörös papírszalagokkal beragasztott széndarabok pihentek.

— Ön, Spinell ur, korán szokott felkelni — mondta Klöterjahnné. — Véletlenül már kétszer, háromszor láttam reggel nyolckor elmenni hazulról.

— Hogy korán kelek? Ah, napja válogatja. Ugy áll a dolog, hogy azért kelek korán, mert tulajdonképpen álomszuszék vagyok.

— Magyarázza ezt meg, Spinell ur!

Spatz tanácsosné is kíváncsi volt a magyarázatra.

— Nos... ha az ember koránkelő, azt hiszem, nincs szüksége arra, hogy ily korán hagyja el az ágyat. A lelkiismeret, nagyságos asszonyom... csehül vagyunk a lelkiismerettel! Én és a magamszörűek egész életünkben vele viaskodunk és csak azért izzadunk, hogy hébe-hóba megcsaljuk s ravaszul holmi csekélységekkel tömjük be a száját. Én és a magamszörűek haszontalan teremtmények vagyunk s leszámítva néhány jó óránkat, véresre és betegre horzsoljuk magunkat haszontalanságunk tudatában. Gyűlöljük a hasznosat, tudjuk, hogy ordinaré és csuf és védjük ezt az igazságot, mert okvetlenül reá vagyunk szorulva. És mégis úgy össze-vissza rág a lelkiismeretfurdalás, hogy egy ép folt se marad rajtunk.

Vegyük még hozzá, hogy benső életünk, világnézetünk, munkásságunk... szörnyen egészségtelen, aláaknázó és felemészítő, ami még borzasztóbbá teszi a dolgot. Csak pár enyhítőszer van, ami nélkül egyszerűen elviselhetetlen lenne az élet. Bizonyos ügyes tapintat, az életmód higiénikus szigora például sokunknak valóságos szükség. Korán kelni, kegyetlenül korán, azután hideg fürdő, séta ki a hóba... Ez talán egy órára kissé kibékít magunkkal. Ne alakoskodnék csak, higgye el, egész délutánig lustálkodnék az ágyban. Ha korán kelek, azt tulajdonképpen csak képmutatásból teszem.

— Ugyan miért, Spinell ur! Hisz ezzel önmagát győzte le... Nemde, Spatzné? — Spatz tanácsosné is ezen a véleményen volt.

— Képmutatás, vagy magunk legyőzése, nagyságos asszonyom! Amelyik szó jobban tetszik. Oly szörnyen becsületes vagyok, hogy...

— Jól mondja. Bizonyára sokat bánkodik.

— Igen, nagyságos asszonyom, sokat szenvedek.

A szép idő tartós volt. Fehéren, tisztán és keményen szélcsondes, kristályos fagyban, vakító világosságban, kéklő árnyékok között nyújtózkodott el a tájék, a hegyek, a ház, a kertek és az egész fölé lágyan kék ég feszült, melyben csillogó fénytetestcskék, villogó kristályok miriárdjai cikkáztak. Klöterjahnné ebben az időben türethően érezte magát, láztalan volt, alig köhécselt és könnyen legyőzte étvágytalanságát. A rendelet szerint órákig elült a terrazon a napsugaras fagyban. A hóban ült, takarókba, bundákba bugyolálva és reményteljesen szívta be a tiszta jeges levegőt. Olykor észrevette Spinellt, aki szintén ily erősen felöltözködve sétált a kertben, ormótlan botosokban, melyek lábait fantasztikusan nagyra dagasztották. Tapogatózó lépésekkel, bizonyos vigyázatos, mereven kecses kartartással gázolt a

havon, tisztelettel köszöntötte, mikor a tornáchoz ért és az alsóbb lépcsőkre jött fel, hogy egy kis csevegésbe kezdjen.

— Ma a reggeli sétámon láttam egy szép asszonyt... Istenem, be szép volt! — mondta, fejét félrehajtotta és szétterpesztette kezeit.

— Igazán, Spinell ur? Ugyan rajzolja le!

— Nem, nem tudom. Vagy rossz képet adnék róla, Csak félszemmél néztem meg ezt a hölgyet, mikor továbbhaladt, valóságban tulajdonképpen nem is láttam. De elmosódott árnya is megmozdítja képzeletemet és elég volt arra, hogy képe, gyönyörű képe itt maradjon nálam. Istenem, de szép!

Az asszony nevetett.

— Hogyan, Spinell ur, ön nézegetni szokta a szép asszonyokat?

— Szoktam, nagyságos asszonyom, s azt hiszem, ez jobb, mintha lomposan és fürkész szemmel bámulok arcukba és a tökéletlen valóság csalóka benyomását vinném magammal...

— Fürkész szemmel... Különös szó, Spinell ur! Irói szó. De mondhatom önnek, sokat mond. Van benne valami, amit már kezdek érteni, valami független és szabad, mely még a valóságnak is hadat üzen, bár a valóság a legtekintélyesebb, a legértékesebb ezen a földön, igen a legértékesebb... És most megérttem, hogy van valami még a kézzelfogható dolgokon kívül is, valami finomabb és lengőbb...

— Csak egy arcot ismerek... mondta hirtelen és az öröm oly különösen rezgett hangjában, vállához emelte ökölbe szorult kezeit s egy exaltált mosoly felvilantotta szemcsés fogait... Csak egy arcot ismerek, melynek megnemesült valóságát bűn volna képzeletemmel ja-

vitgatni, mert nézni szeretném, bámulni, nem percekig, órákig, hanem egy egész életen át, bámulni, elveszni benne, és elfelejteni mindent, ami földi...

— Igen, igen, Spinell ur! Csakhogy Osterloh kisasszonynak fülei nagyon is szétállanak.

Spinell elhallgatott és mélyen meghajolt. Mikor újra felegyenesedett, zavartan és fájdalmasan nézte a kis különös erecskét, amely halványkéken és betegesen ágazott szét az áttetsző homlok tisztaságában.

VII.

Különös figura, csodálatos egy figura! Klöterjahnné gyakran gondolkozott róla, mert sok ideje volt a gondolkozásra. Talán a levegőváltás nem használt már, vagy valami más káros hatás érintette, nem tudni, de annyi bizonyos, hogy állapota rosszabbra fordult, légsőve, egészsége bizonyos kívánni valót hagyott hátra, gyengének, fáradtnak, étvágytalannak érezte magát, nem ritkán láza is volt; és Leander doktor a leghatározottabban nyugalmat, békét és vigyázatosságot ajánlott neki. Ugy, hogyha nem kellett feküdnie, Spatznéval mozdulatlanul eltűnt és ölében a kézimunkájával, amelyen sohasem dolgozott, többnyire egyik-másik gondolatán csüngött.

Tényleg sok gondolatot serkentett benne ez a különös Spinell és az volt a sajátságos, hogy nem is annyira róla, mint saját magáról gondolkozott; valamiképpen különös kíváncsiságot, sohasem ismert érdeklődést keltett saját maga iránt. Egy napon — beszéd közben — ezt mondta Spinell:

— Bizony, rejtélyesek ezek az asszonyok... bármily kevésbé új a probléma, annál inkább tépelődünk rajta és eláll szemünk-szánk a csodálkozástól. Itt van egy csodálatos teremtmény, egy szilfid, egy ködkép, egy lény mese-álma. Mit tesz? Elmegy és odaadja magát az első vásári Herkulesnek vagy mészáros-

inasnak. Végigring a karján, tőn fejét is odatámasztja vállához és fortélyosan mosolyogva tekintget körül, mintha ezt akarná mondani: És most törjétek fejeteket ezen a különös jelenségen! — És mi törjük a fejünket.

Ezzel ismételten foglalkozott Klöterjahné.

Egy másik nap Spatzné ámulatára a következő párbeszéd folyt le közöttük:

— Szabad kérdezni, nagyságos asszonyom (bocsássa meg, hogy kotnyeleskedem), mi a tulajdonképeni neve.

— Klöterjahn, Spinell ur!

— Hm. — Ezt tudom. Helyesebben: tagadom. A saját nevét értem, a leánynevét. Igazságos lesz és megengedi, nagyságos asszonyom, hogy az, aki »Klöterjahn-né«-nak nevezné önt, korbácsot érdemelne.

Az asszony oly erősen nevetett, hogy szemöldöke felett a kék erecske erősen kidagadt és lágy, édes arcán valami megerőltettség és szorongattatás látszott, ami nagyon nyugtalanító volt.

— Nem! Dehogy. Spinell ur! Korbácsot érdemelne? Olyan borzasztóan hangzik a »Klöterjahn« név?

— Nagyságos asszonyom, én a szívem mélyéből gyűlöltem ezt a nevet, mihelyt először hallottam. Kómi-kus és kétségbeejtően csunya és barbárság, alávalóság, ha a szokás hatalmánál fogva ezt a nevet önre is ráerőszakolják.

— Nos és »Echhof«? Az »Echhof« név szebb? Az apámat Echhof-nak hívják.

— Látja! »Echhof« — ez egészen más! Egy nagy színészt is Echhofnak hívtak. Ez illik önhöz. — De ön csak apjáról beszélt. Edes anyja...

— Anyám meghalt, még mikor egész kicsiny voltam.

— Oh. Beszéljen egy kicsit róla, kérem. De ha fárasztja, inkább ne. Akkor pihenjen és én újra Párisról beszélek, mint multkor. Egészen halkan beszélhet, sőt hogyha suttog, csak szebb lesz a beszéde... Brémában született? — És ezt egészen hangtalanul mondta, bizonyos tisztelő és tartalmas kifejezéssel, mintha Bréma valami páratlan város lenne, rejtélyes kalandok és hallgatag szépségek városa, ahol születni titkos és nagy dicsőség.

— Ott születtem, képzelje — mondta önkénytelen. — Brémai vagyok.

— Én is jártam ott — mondta Spinell merengve.

— Hogyan, ön ott is járt? Maga Spinell, ugy látszik, már mindent látott Tunis és Spitzbergák között!

— Igen, egyszer megfordultam ott — ismételte. — Egy este, pár óráig. Emlékszem, egy régi, keskeny utcára és háztetőkön oly különösen állott a hold. Voltam aztán egy pincében, amely bor- és iszapszagu volt. Oly élénken emlékezem...

— Csakugyan? Hol lehetett? — Igen, ilyen szürke, duplafedelű házban, ilyen vén, döngő padlóju, fehér-lakkos erkélyű kereskedőházban születtem én.

— Kedves atyja tehát kereskedő? — kérdezte kissé vonakodva.

— Kereskedő. De ezenkívül és tulajdonképen első sorban művész.

— Ah! Ah! Hogyan?

— Hegedül... De ez semmit sem mond. Hogyan hegedül, Spinell ur, ez a fontos! Néha, mikor játszott, forró könyvek szöktek a szemembe, mint soha máskor, Ön nem hiszi??...

— Dehogy nem! Hogyne hinném!... Mondja, nagy-

ságos asszonyom, régi a családja? Ugyebár már sok nemzedék élt, dolgozott és mult el a szürkefedelű házban?

— Igen. — De miért kérdezi ezt egyébként?

— Mert nem ritkán előfordul az is, hogy egy praktikus, polgári és száraz nemzedék, mielőtt kipusztulna, még egyszer megtisztul a művészet által.

— Tehát a mienk is? — Ami apámat illeti, bizonyára több mint művész, mint sok, aki így nevezi magát s a hiréből élt. Én csak keveset zongorázom. Most megtiltották; de egykor, otthon, még zongoráztam. Apám és én együtt játszottunk... Oly szívesen emlékszem ezekre az évekre; különösen a kertre, a kertünkre, a hátsó házra. Szánalmasan el volt vadulva, felverte a dudva s mállott, mohos falak vették körül; de épen ez tette széppé. A kardosliliomok között, középen egy szökőkút volt. Nyaranta barátnéimmal sokáig időztem ott. Kis tábori székekben ültünk mindnyájan e szökőkút körül...

— Milyen szép! — mondta Spinell ur és felhuzta vállait. — Ott ült ön és dalolt.

— Nem, többnyire horgoltunk.

— Persze... Persze...

— Igen, horgoltunk és fecsegtünk, hat barátnémm és én...

— Milyen szép! Istenem, minő szép! — kiáltott Spinell és arca egészen eltorzult.

— Mit talál ebben oly különös szépnek, Spinell ur?

— O azt, hogy önön kívül hat barátnéja is ott ült és ön nem volt közöttük, hanem kiemelkedett onnan. Hajában egészen láthatatlanul és jelentéktelenül egy kis aranyos korona csillogott...

— Dehogy, mit beszél, semmiféle koronám sem volt...

— De azért ott csillogott titokban. Én láttam volna, egész világosan láttam volna a hajában, ha ezekben az órákban a csalitban állok...

— Ki tudja, mit látott volna. De ön nem állt ott, hanem egy napon mostani férjem és apám lépett ki a bokrok közül. Félek, hogy egyet-mást meghallottak beszélgetésünkből...

— Ott ismerte meg tehát a férjét, nagyságos aszszonyom?

— Ott ismerkedtem meg vele! — mondta hangosan és vidáman és míg mosolygott, a halványkék erecske erőlködve és különösen ugrott ki szemöldöke fölé. — Apámhoz jött bizonyos üzleti ügyekben. Másnapra ebédre hívták meg és harmadnapra már megkérte a kezemet.

— Igazán? Minden oly gyorsan ment?

— Igen... Vagyis, ettől kezdve kissé lassabban ment. Mert apám nem igen volt hajlandó rögtön beleugrani az ügybe és hosszabb gondolkozási időt kötött ki. Mindenekelőtt inkább szeretett volna magánál tartani, azután bizonyos kétségei voltak. De...

— De?

— De épen én akartam — mondta mosolyogva és a halványkék erecske újra szorongatottá és betegessé tette kedves arcát.

— Ah, ön akarta?

— Igen és amint látja, szilárdul és erősen akartam.

— Látom. Igen.

— ...Ugy, hogy apámnak végre bele kellett egyeznie.

— És így elhagyta őt, a hegedűjét, elhagyta a régi házát, a dudvás kertet, a szökökutat, hat barátnéját Klöterjahnnal ment.

— Vele mentem... — Milyen kifejezéseket használt,

Spinell! Akár a bibliában! Igen, elhagytam mindent, mert a természet parancsolta.

— A természet parancsolta?

— És a boldogságomról volt szó.

— Természetesen. És azután jött — a boldogság.

— Ez csak akkor érkezett meg, Spinell ur, mikor először adták a kezembe a kis Tónit, a mi kis Tóninkat, amikor erősen rikoltott picike, egészséges tüdejével, mert erős és egészséges...

— Nem először hallom, nagyságos asszonyom, hogy a kis Antal egészségéről beszél. Bizonyára igen-igen egészséges.

— Bizony. És olyan nevetségesen hasonlít az uramra.

— Ah! — Igen, így történt. És most többé nem Echhofnak hívják, hanem másképp és van egy kis egészséges fia, meg egy kis légcsőbaja.

— Igen. — De ön végtelenül talányos ember, Spinell, mondhatom...

— Isten látja a lelkem, csakugyan talányos ember! — mondta Spatzné, aki egyébként még mindig ott volt.

De Klöterjahnné többször meghánytorgatta lelkében ezt a beszélgetést is. Bármilyen semmitmondó is volt, valamit rejtett a mélyében, ami gondolkozni késztette magáról. Ez volt az a káros hatás, amely lehervasztotta. Egyre jobban gyöngült, láz jelentkezett, csendes, emésztő tűz, melyben szelid emelkedettséggel nyugodott s amelynek gondolkozva, kényeskedve, tetszelegve, kissé fanyalogva és megsértődötten adta át magát. Mikor pedig ágyban kellett maradnia és Spinell ur végtelen óvatossággal, lábujjhegyen surrant hozzá, két lépésnyire megállott, s egyik lábát hátrahuzva, felső testét előrehajtva,

tisztelettudóan, letompított hangon szólt hozzá, mintha félenk áhitatban gyengéden emelné magasra, magasra és felhőpárnákon vetne neki ágyat ott fenn, ahova semmi rikoltó hang, semmi földi érintés nem hat el... akkor eszébe jutott Klöterjahn, aki így szokott hozzá szólni: »Vigyázz, Gabriellám, take care, angyalom és tartsd be jól a szádát!« S ezek a szavak úgy hatottak rá, mintha keményen és jóindulatúan veregetnék vállát. Ekkor azonban hirtelen elfordult ettől az emléktől, hogy gyengén és emelkedetten düljön azokra a puha felhőpárnákra, melyeket Spinell ur készített neki.

Egy napon váratlanul visszatért arra a kis beszélgetésre, amit Spinell folytatott a származásáról és a fiatalságáról.

— Csakugyan látta volna Spinell ur azt a koronát? — kérdezte.

És jöllehet, már tizennégy nap mult el e csevegés óta, rögtön tudta Spinell, miről volt szó és megindultan biztosította őt, hogy mikor a szököknél ült hat barátnéja között, látta volna a kis koronát, — látta volna titokzatosan csillogni a hajában.

Pár napra rá egy vendég udvariasságból kérdezősködött a kis Antal egészségéről. Az asszony lopva a közel álló Spinellre tekintett és egy kissé unottan felelt:

— Köszönöm, természetesen jól érzi magát. Ő és férjem egészséges, mint a makk.

VIII.

Február végével, egy igen tiszta és világos, fagyos napon nyugtalan mozgolódás volt az »Einfried«-ben. A szivbajos urak kipirult orczával vitatkoztak, a cukorbeteg tábornok úgy trillázott, mint akinek kutya-baja van és a bicegő urak örömlükben majd kibujtak a bőrük-ből. Mi történt? Nem kevesebb, mint hogy Leander doktor a betegjei szórakoztatására közös kirándulást rendezett több szánkón, amely felcsengetyüzve, ostorpattogás közt rohant be a hegyekbe.

Természetesen, a szegény »sulyos«-aknak otthon kellett maradniok. Ő, a szegény »sulyos«-ak! A többiek összeintettek, hunyorgattak és vigyáztak, nehogy neszét vegyék a dolognak; mindenki boldog volt, hogy egy kis részvétet és kiméletességet gyakorolhatott. De sokan maguk elmaradtak, akik a kirándulásban részt vehettek volna. Osterloh kisasszonyt rögtön felmentették. Aki annyira tul van halmozva dologgal, mint ő, bizony nem igen mehet szánkózni. A háztartás szigoruan megkövetelte, hogy ott legyen, egy szó mint száz: a szanatóriumban maradt. De hogy Klöterjahnné sem akart elmenni, ez mindenütt kellemetlen lehangoltságot keltett. Hiába dicsérte neki Leander doktor a friss, téli kirándulást; azt mondta erre, hogy nincs hangulata, migrénje van, fáradt, szóval a doktornak engednie kellett.

A cinikus élcfaragó azonban nyomban megjegyezte:
— Lássá, most a rothadt csecsemő is itthon marad.

És igaza volt, mert Spinell ur tudatta, hogy ma délután »dolgozni« akar: gyanus és kétséges tevékenységét tudniillik szívesen jelölte ezzel a szóval. Egyéb-ként senki sem panaszkodott emiatt, valamint amiatt, sem, hogy Spatzné a fiatal barátnéja mellett maradt, mert az utazástól tengeri betegséget szokott kapni.

Tizenkét óra felé, nyomban ebéd után, megálltak a szánkák az »Einfried« előtt és a vendégek élénk csoportokban, melegen bepólyálva, kíváncsian és izgatottan sűrögték a kertben. Klöterjahnné Spatznéval a terrasra néző üvegajtónál állt, Spinell ur pedig szobája ablakából szemlélte az elutazást. Nézték tréfa és kacaj közt, hogyan küzdenek a jobb helyekért, hogyan futkos Osterloh kisasszony, boával a nyakán, egyik fogattól a másikhoz, hogy kosarakat és elemózsiát dugjon az ülések alá és hogyan nézi végig még egyszer az egész képet Leander doktor villogó szemüvegével, kucsmával a fején s azután helyet foglalva, mint ad jelt az indulásra... A lovak megindultak, egy pár hölgy sikoltott és hátrazökkent, a csengettyük csilingeltek s hosszú zsinórjuk lomhán himbálózott a szántalp mögött és Osterloh kisasszony ott állt a rácsos kapunál, intett a zsebkendőjével, míg az országot fordulójánál eltűntek a suhanó szánkók és a zaj elhalt. Azután visszajött a kerten, hogy újra nekiessen a dolognak, a két hölgy eltűnt az üveglakból s majdnem ugyanabban az időben Spinell ur is eltávozott.

Az »Einfried«-ben nyugalom uralkodott. Tudták, hogy az expedició estélig sem jön meg. A »sulyosak« szobájukban feküdtek és szenvedtek. Klöterjahnné és öregebb barátnéja kicsit sétáltak, azután visszamentek szobájukba.

Spinell ur is szobájában volt és foglalkozott, a maga módja szerint. Négy óra tájt egy-egy liter tejet kaptak a hölgyek, míg Spinell ur könnyű teát kért. Nem-sokára rá Klöterjahnné kopogott a falon, mely szobáját Spatznéétől elválasztotta:

— Nem jönne le a társalgóba, kedves Spatzné? Már magam sem tudom, hogy mit csináljak itt.

— Rőgtön, drágám! — felelt a tanácsosné. — Csak felkapom a cipőm, ha megengedi. Mert mostan kicsit ledőltem az ágyra.

A társalgó természetesen üres volt. A hölgyek leültek a kályha mellé. Spatzné virágokat himezett, sőt Klöterjahnné is tett egy pár öltést, de azután ölébe engedte kézimunkáját és a szék karjára dőlve a levegőbe merengett. Végül egy megjegyzést tett, amiért száját se volt érdemes felnyitni; de minthogy Spatzné ennek ellenére élesen érdeklődött, többszörösen sipitva »Hogy?«, megalázottan ismételnie kellett az egész mondatot. Spatzné még egyszer kérdezte »Hogy?«. De ebben a pillanatban léptek hallatszottak az előszobából, kinyílt az ajtó és Spinell lépett be.

— Zavarom a hölgyeket? — kérdezte a küszöbnél halk hangon, de csakis Klöterjahnnéra nézett és felső testét kedveskedve, lebegve illegette előre... A fiatal asszony válaszolt.

— Dehogy zavar. Először is ez a szoba szabad költő édes mindnyájunk számára, aztán meg: miben zavarنا bennünket? Ugy érzem, hogy még a tanácsosné is unatkozik mellettem...

Spinell erre nem tudott válaszolni, mosolygott, és újra kilátszottak szemcsés fogai, majd tétovázva az üvegajtóig ment, ahol megállott, kinézett s bár a hölgyek figyelték, válaszul és illetlenül hátat fordított nekik. Aztán hátrafordult, de azért még mindig a kertbe nézett:

— A nap leáldozott. Egyszerre beborult. Sötétedik.
 — Csakugyan árnyékok takarják be az egész vidéket — felelt Klöterjahnné. — Ugy látszik, hó sőpri el a kirándulást. Tegnap ilyenkor még világos nappal volt; ma már alkonyodik.

— E derült hetek után — mondja Spinell — jót tesz a szemnek a homály. Ugy örülök, ha a nap, amely tolakodva egyformán sugározza be a szépet és a rutat, végre egészen elborul.

— Ön nem szereti a napot?

— Nem vagyok festő... Egyébként is barátságosabb nélküle. — Sűrű, szürkésfehér felhőréteg vonul el most előtte. Holnapra tán kienged. De, nagyságos asszonyom, igazán tanácsolom, ne erőltesse szemét ott hátul a kézimunkáján.

— Legyen nyugodt, különben se tenném. De mit csináljunk?

Spinell leült a zongora elé a forgószékre, karját a zongorafödélre támasztva.

— A zene... — mondta. — Ha most valaki zongoráznék. Az angol gyermekek néha »nigger-song«-okat énekelnek, egyéb zenét se hallunk.

— Tegnap délután meg Osterloh kisasszony darált le sietve egy operettet — jegyezte meg Klöterjahnné.

— De ön zongorázik, nagyságos asszonyom — mondta Spinell esdekelve és felállott... — Azelőtt naponta játszott kedves atyjával.

— Igén, az akkor volt! A szökökut idején, akkor...

— Zongorázzék ma is — kérte Spinell. — Csak pár ütemet játszszék. Ha tudná, hogy szeretném...

— A háziorvosunk és Leander doktor határozottan megtiltotta.

— De most egyik sincs itt! Szabadok vagyunk... Szabad, nagyságos asszonyom! Csak pár akkordocskát...

— Nem, Spinell úr, nem teszem. Ki tudja, mit vár tőlem! Higgye el, mindent elfelejtettem. Kivülről alig tudok valamit.

— Ó játszsa el azt a valamit! És annyi kóta van itt fönn a zongorán, hogy szinte sok. Nem itt van. De ni, itt van Chopin.

— Chopin?!

— Igen, a nocturne-ök. Csak a gyertyákat kell meggyújtanom...

— Ne is gondolja, hogy játszom. Nem szabad. Ha megárt?!

Spinell elnémult. Ott állott hosszú lábaival, hosszú fekete kabátjában, deres, elmosódó, szakáltalan fejével a két zongoragyertya világában és kezeit lecsüsgesztette.

— Nem kérem tovább — mondta végül halkán. — Ha fél, hogy árt, akkor, nagyságos asszonyom, hagyja csak holtan a szépséget, mely ujjai alatt hangossá válhatnék. Ön nem volt mindig ily okos; legalább akkor nem, mikor az ellenkezőről volt szó. Nem törődött tétével és sokkal erősebben és kiméletlenebbül akart, mikor a szökökutat elhagyta és letette fejéről a kis aranykoronát... De, — mondta egy kis szünet után és hangja még halkabb lett — ha most leül ide és úgy zongorázik, mint egykor, mikor atyja mellette állt és a hegedűszó sirva fakasztotta... akkor megeshetik, hogy hajában újra fel fog derengeni, titkosan, halványan a kis aranykorona...

— Igazán? — kérdezte és elmosolyodott... Ennél a szónál véletlenül elakadt a hangja, úgy hogy félig rekedten, félig szintelenül hangzott, köhécselt és aztán így szólt:

— Csakugyan Chopin nocturne-jei ezek?

— Igen. Már fel is nyitottam, minden készen van.

— Isten neki, egyet eljátszom — mondta Klöterjahné. — De csak egyetlen egyet, érte? Ezzel különben beéri örökre.

Felkelt, félretette kézimunkáját és a zongorához ment. Leült a forgószékre, melyen pár kötött hangjegyfüzet volt, megigazította a gyertyákat és lapozott a kottában. Spinell széket tolt oda és mellé telepedett, mint egy zongoratanár.

Az es-dur nocturne-t (opus IX. 2. szám) játszotta. Ha csakugyan felejtett valamit, azelőtt tökéletes művészettel játszhatott.

A zongora középszerű volt, de az első akkordok után már biztos izléssel uralkodott rajta. Idegesen szeretete a finomkodó hangszíneket és imádta a fantasztikusan ritmikus mozgékonytságot. Billentése kemény volt, de azért mégis lágy. Ujjai alatt minden édességet kilehelte a haladókló melódia s a cifrázatok csak vonakvó gráciával simultak hozzája.

Abban a nappali ruhában volt, melyben a szanatóriumba jött; a sötét, komoly derék plasztikus bársonyarabeszkjével földöntulian lengének tüntette fel fejét és kezeit. Archifejezése nem változott, csak mintha ajka körvonalai lettek volna derűsebbek, csak mintha szemszöglete árnyékai mélyültek volna el. Mikor befejezte, ölbe tette kezeit és tovább is a kottára nézett. Spinell ur szótlánul, mozdulatlanul ült.

Klöterjahné még egy nocturne-t játszott, azián még kettőt. Ekkor felkelt, hogy a felső zongorafödélén új kottákat keressen.

Spinell ur forgatni kezdte a fekete keménypapírba kötött füzeteket, melyek a forgószéken voltak. Egy-szerre valami érthetetlen hang tört ki a torkából és

nagy fehér kezel szenvedélyesen kaparásztak egyik elrongyolódott füzetén.

— Nem lehetséges!... Nem igaz!... — mondta.
— És mégsem csalatkozom!... Tudja, mi ez?... Tudja, mi volt itt?... Tudja, mit tartok a kezemben?...

— Mit? — kérdezte az asszony.

Némán mutatta neki a címlapot. Halottfehér volt, leengedte a könyvet és reszkető ajakkal nézett rá.

Csakugyan? Hogy kerül ide? Adja csak nekem — mondta egyszerűen, a kottatartóra tette, leült és egy percz múlva játszani kezdte az első lapot.

Spinell mellette ült, előrehajolva, kezéit térdei közé szorítva, lehajtott fejjel. Az asszony az elejét csapongó, kinzó lassúsággal, az egyes figurák közt nyugtalanítóan elhuzott szünetekkel játszotta. A vágy motivuma, a magányos éjszakába bolygó hang, szomoru kérdésként zokogott fel. Csend és várakozás. És ime, felelet jön: ugyanaz a félnék és magányos hang, csak világosabban és törékenyebben. Új hallgatás. Egyszerre elkezdődött a szerelmi motívum azzal a tompított, csodálatos sforzatóval, mely olyan, mint a szenvedély nekibuzdulása és boldog fölfelé-vágyakozása és a motívum fölfelé tört, elbűvölten édes kuszaságban erőlködve kapaszkodott mindig magasabbra, majd leoldódva hanyatlott vissza aztán a nehéz, fájó gyöngör mély énekével léptek fel a cellók és átvették a dallamot...

Klöterjahnné nem eredménytelenül törekedett arra, hogy a rozoga, silány hangszeren a zenekari hatásokat is megsejdittesse. A nagy emelkedés hegedűfutamai ragyogó precizitással csendültek fel. Pontos áhitattal játszott, hívón időzött minden formulánál és alázatosan, tüntetően vontatott fel egyes részleteket, mint a pap, aki az ur szent testét feje fölé emeli. Mi történt? Két erő, két távoli lény fájdalmasan és boldogan sóvár-

gott egymás után és ölekezett az örökkévalóság és a tökéletesség után való bűvöletes, őrült vágyakozásban... Az előjáték fellángolt és alább hanyatlott. A játékos már ott tartott, mikor a kárpit szétnyílik és tovább játszott, hallgatagon nézve a hangjegyeket.

Spatzné ezalatt elért az unalomnak arra a fokkárá, melynél arcunk eltorzul, szemünk majdhogy kiugrik fejünkől s egész testünk hullaszerűvé és ijesztővé válik. Ez a zene különben is hatott gyomoridegeire, rosszul emésztő szervezetét rettegés fogta el, úgy, hogy görcsöktől tartott.

— Szobámba kell mennem — mondta gyenge hangon. — Viszontlátásra, mindjárt visszajövök...

Elment. Az alkony már mélyen sötét volt. Künn sűrűen, hangtalanul hulltak a hópihéek a terrasra. A gyertyák lobogva, szegényesen világították meg a nagy termet.

— A második felvonást — susogta Spinell; és az asszony tovább lapozott, elkezdte a második felvonást.

A távolból kűrhang hallatszott. Vagy lombsuttogás volt csak? Lágy csermely csobogása? Az éj szétöntötte hallgatását a kertbe és házba s a szenvedély hatalmának semmiféle esdő intés se állhatott ellent. A szent titok beteljesült. Kialudt a fény, csodás, hirtelen tompított hangszinezettel szállt le a halál-motivum és az epekedő vágy lázas, hajszólo türelmetlenséggel dobta fehér fátyolát a kedvesnek, aki kitárá karokkal jött a homályból.

Ó, földöntuli egyesülés dus és telhetetlen ujjongása! A kinzó tévedéstől szabadon, menten a tér és idő bilincseitől a te és az én, a tiéd és az enyém fontos gyönyörre olvad össze. Elválaszthatta őket a nap csaló káprázata, de pompázó hazugsága nem csal-

hatta meg többé, mióta a varázssítal felnyitotta szemüket. Aki egyszer érezte a halál éjszakáját és édes titkát, a fény üres csillogásában csak a szent éjre vágyik, az örök, igaz, egybeforrasztó éjszakára...

Ó, suhanj le, szerelem éjszakája, add nekik a szomjuhozott feledést, zárd körül őket gyönyöröddel és ragadd ki a csalás és válás világából. Ime, az utolsó fény is kilobbant! A gondolat s a látszat belehalt a szent alkonyatba, mely új megváltást ígérve terjeszkedik a hiu világ gyötrelmei fölé! Mikor a káprázat elszápad és gyönyörtől törik meg szemem: akkor az, amiből a nap hazugsága kizárt és vágyakozásomat kacéran ingerelte csak, ó beteljesülés csodája!... igen, akkor én magam vagyok a világ. — És Brangänen sötét énekére az a magas hegedűfutam következett, amely ezerszer magasabb régiókban szárnyal, mint a szegény, lomha emberi ész.

— Nem minden szavát értem, Spinell ur; sokat csak sejtek. Mit jelent például az az én, — meg, hogy akkor én vagyok a világ?...

Spinell röviden és halkán válaszolt neki.

— Igen, felelt az asszony — tehát így van. — De hogy lehet, hogy ön oly kitűnően érti ezt és mégsem tudja játszani?

Spinell ur ez ártatlan kérdés után már nem tudott magán uralkodni. Elpirult, kezeit tördelte és majd elsüllyedt zavarában, a székével együtt.

— Ritkán jár együtt a kettő — mondta végül bántódottan. — Játszani bizony nem tudok. De folytassa.

És tovább játszotta a misztérium ittas énekeit. Tehát meghal a szerelem? Tristan szerelme? A mi Isol-dénk szerelme? O a halál keze nem éri azt, ami örök! Mi halna meg benne, mint az, ami bennünket zavar, ami csalékonyan elválasztja egymástól a szeretőket? Egy

édes kötőszóval, egy puszta és -sel összekötötte őket a szerelem... széttéphette-e ezt a halál, mint más, mikor az egyik élete a másik élete volt?

És egy titokzatos ének egyesítette őket a szerelmi halál, az örök ölelkezés bódultatos reménységében, ott az éjszaka csoda-országában. Édes éjszaka! Örök szerelmes éj! Ó, boldogság mindent átfogó birodalma! Aki téged egyszer megsejt, csak fájdalmasan riad a kopár napra! Uzd el a fájdalmat, szelid halál! Oldd fel a vágyakozókat a felébredés kényszerűségéből!

Ó ritmusok megfoghatatlan vihara! Ó a metafizikai megismerés kromatikusan felrakétázó bűvölete! Hogyan értik meg ezt a gyönyört távol a válásra intő fény kínzó világától? Lágy, igaz, fájdalmatlan vágyakozás, főséges, butalan kilobbanás, emberfölötti derengése a végtelennek! Te vagy Isolde, én Tristan és már nem is Tristan, nem is Isolde — — —

Egyszerre valami szonyu dolog történt. Az aszszony abbahagyta a játékot, kezeit a szeme elé emelte, hogy jobban lásson a homályban és Spinell gyorsan megfordult a széken. A hátsó ajtó, mely a folyosóra vezetett, kingilt s egy sötét alak támolgyott be, egy nő karjára támaszkodva. Az »Einfried« egyik vendége volt, aki szintén nem mehetett el a kirándulásra s ezeket az esti órákat is ösztönszerű, szomoru körsétáira használta fel, az a beteg, aki tizenkilenc gyereket szült s meghülyült bele. Höllenrauchné, a lelkész felesége, ápolónője karján. Tapogatózó, imbolygó léptekkel, anélkül, hogy felnézett volna, végigjárta a terem hátsó részét és a szemben levő ajtón — némán és meredten, alvájáró módjára, öntudatlanul — eltűnt. Csend volt.

— Höllenrauchné volt — mondta Spinell.

— Igen, szegény Höllenrauchné — felelt az aszszony. — Majd lapozott és az opera végét játszotta, Isolde halálát.

Mily színtelenek és világosak voltak ajkai, hogy elmélyültek az árnyak szögelletében! Szemöldöke fölött, átlátszó homlokán, erőlködve és nyugtalanítóan mindig jobban és jobban kiugrott a kis erecske. Munkálkodó kezei alatt egyre fokozódott a melódia, míg egyszerre el nem vágta az a majdnem istentelen és kegyetlen pianissimo, amely úgy hat ránk, mintha kicsuszna lábunk alól a talaj s légies vágyban semmisülnénk meg. A végtelen megkönnyebbülés és beteljesedés áradata, a mértéktelen kielégültség kábitó dörgeése harsogott, majd ismétlődött újra és újra, tehetetlenül, visszahömpölygött, átalakult, mintha el akart volna párologni, újra harmóniájába szötte a vágy-motivumot, végül kiadta lelkét, meghalt, elcsengett, elszállt. Mély csend lett.

Mindketten hallgatóztak, félrehajtották fejüket és figyeltek.

— Csengetyűk — mondta az asszony.

— A szánkók. Megyek.

Spinell felállott és átment a szobán. Az ajtónál hátul megállapodott, megfordult és egy pillanatig nyugtalanul tipegett. És ekkor történt, hogy tizenöt-husz lépés távolságra tőle némán térdre roskadt. Hosszu, fekete szalónkabátja szoknyaszerűen terült el a padlón. Kezeit szájára tapasztotta, vállai vonaglottak.

Az asszony a zongorától elfordulva ült, előre hajolva, kezeit ölében tartotta és ránézett. Bizonytalan, elkényszeredett mosoly ült arcán és szemei annyira merengve és nehézkesen bámultak a félhomályba, mintha kissé szerttek volna lecsukódni.

Messziről, nagyon messziről csengetyűcsilingelés, osztorpattogás és sok egymásba szövődő, kusza emberi hang zaja hallatszott.

IX.

A szánkakirándulás, amelyről a vendégek még sokáig beszéltek, február 26-ikán volt. 27-ikén olvadt s ezen a napon, mikor minden megpuhult, csepegett, csamcsogott, szétfolyt, Klöterjahnné kitünően érezte magát. 28-ikán egy kevés vért hányt... jelentéktelenül keveset; de vér volt. Ugyanakkor annyira elgyengült, mint még soha, úgy hogy ágyba kellett feküdnie.

Leander doktor megvizsgálta és arca jéghideg maradt. Azután, amint a tudomány előírja, jégdarabkákat morfiumot, feltétlen nyugalmat rendelt neki. Másnap egyébként elfoglaltsága miatt lemondott kezeléséről és átadta őt Müller doktornak, egy csendes, sápadt, jelentéktelen és bánatos embernek, aki szerényen és kötelességtudóan gyógyította a lábbadozókat és a reménytelen betegeket.

Mindjárt sietett megjegyezni, hogy Klöterjahnné már régen nem látták egymást és sürgősen kívánatos lenne, hogy Klöterjahn ur újra az »Einfried«-be jöjjön, ha virágzó üzlete valahogy megengedi neki. Irni kellene, vagy talán egy rövidke táviratot meneszteni hozzá... És a fiatal anyát végtelenül boldoggá és erőssé tenné, ha a kis Tónit is magával hozná; nem is említve azt, hogy az orvosok nagyon szeretnék megismerni ezt a kis egészséges vasgyurót.

És Klöterjahn ur csakugyan megjelent. Megkapta Müller doktor táviratát s mindjárt idesietett a Keleti-tenger partjáról. Kiszállt a kocsiból, kávét és vajaszsemljét kért és nagyon meg volt rökönyödve.

— Mi ez, uram? — kérdezte Klöterjahn ur. — Miért hivatott ide?

— Mert nagyon kívánatos, — felelte Müller doktor — hogy most felesége ő nagysága közelében legyen.

— Kívánatos... kívánatos... De vajjon szükséges-e? A pénzemre is kell néznem, uram, rossz idők járnak s a vasut méregdrága. Mi értelme volt, hogy ideutazzam? Egy szót se szólnék, ha például a tüdőről volna szó; de hála isten, csak a légsző beteg.

— Klöterjahn ur, — szolt lágyan Müller doktor — először is a légsző fontos szerv... — Hejytelenül mondta »először«, mert a második okkal egészen adós maradt.

Klöterjahn urral egy csinos perszóna is jött, arannyal ékes vörös skót ruhában, a karján tartva ifjabb Klöterjahn Antalt, a kis egészséges vasgyurót. Végre csakugyan megérkezett és senkisem tagadhatta, hogy szörnyen egészséges volt. Rózsásan és fehéren, tiszta, friss ruhában, kövéren és illatosan ringott paszomántos dajkája meztelen, vörös karján, hatalmas massa tejet és vágott hust pusztított el, ordított és minden tekintetben ösztöneinek engedte át magát.

Spinell, az író, szobája ablakából nézte a fiatal Klöterjahn megérkezését. Különös, fátyolos és mégis erős tekintetével vizsgálta, amint a kocsiból a házba vitték és aztán ugyanezzel az arckifejezéssel még sokáig maradt ott az ablaknál.

Ettől kezdve, amennyire lehetett, kerülte a fiatal Klöterjahn Antallal való találkozást.

X.

Spinell szobájában ült és »dolgozott«.

Szobája olyan volt, mint a többi: régi divatu, egyszerű és szolid. A zömök almáriomon érc-oroszlánfejek meredeztek, a magas falitükör sok kis négyszögű ólomba foglalt lemezből volt összerakva, a kékesre lakkozott padló minden terítő nélkül, csupaszon maradt s benne a bu-torok merev lábai világos árnyékként tükröződtek. Az ablak közelében egy kényelmes íróasztal állott, ami elé a regényíró sárga függönyt huzatott, valószínűleg azért, hogy a szobát intimebbé tegye.

Sárgás alkonyatban ült az íróasztal fölé hajolva és irt, — irta egyikét ama számtalan leveleknek, amelyeket minden héten postára adatott s amelyekre szegény kómi-kus figura semmi választ sem kapott. Nagy, erős ívpapír nyújtózott előtte, melynek felső bal sarkában egy képtelen tájkép alatt Detlev Spinell neve volt lenyomtatva egészen ujzmódi betűkkel s Spinell ezt a papirost gyöngy-szerű, szorgalmasan színezett és igen tiszta betűkkel irta tele.

»Uram!« — irta. — »Ezeket a sorokat önhöz inté-zem, mert nem tehetek másként, mert mondanivalóm egészen megtölti bensőm, kinoz és megreszkettet, mert sza-vaim oly hevesen buzognak fel, hogy megfulladnék, ha nem önthetném ki ebben a levélben...«

Az igazat megvallva, ez a »buzogás« egyáltalán nem történt meg és isten tudja micsoda kérdés vitte rá Spinellt, hogy leírja. A szavak nála egyáltalán nem igen buzogtak fel s bár polgári foglalkozása az írás volt, csak szánalmasan vergődött előre és aki látta, bizonyára azt gondolta, hogy az író olyan ember, akinek az írás sokkal nehezebben megy, mint a többieknek.

Két ujjával szorgalmasan sodorgatta azokat a különös szörpihéket, amik arcát itt-ott benőtték és negyedórákig elbabrált velők, míg a levegőbe bámult s egy sorral sem haladt előre, azután ismét irt egy pár ékes szót és újra megakadt. Másrészt meg kell engednünk, hogy amit végül leírt, simán és élénken hatott, jóllehet tartalmilag csodálatos, kérdéses, sőt gyakran érthetetlen is volt.

»Parancsoló szükség int arra«, — folytatta levelét — »hogy önnek is feltárjam, amit látok s ami már hetek óta lángoló vízióként üldöz, láttatni akarom ezt önnel szemeim beszélő világosságában, úgy, amint a lelkemben látom. Hozzá vagyok szokva, hogy engedjek annak az ösztönömnek, mely arra kényszerít, hogy elfelejtethetetlen, lángolóan találó szavakkal mások élményeivé tegyem a magaméit. És ezért kérem, hallgasson meg.

Csak azt akarom elbeszélni, ami volt és van, pusztán egy történetet beszélek el, egy rövid, kimondhatatlanul lázító történetet minden kommentár, vád és ítélet nélkül a magam szavaival. Echhof Gabriella története ez, uram, annak az asszonynak a története, aki most az ön felesége... és figyeljen jól! Ön élte át és mégis én vagyok, kinek szava ezt önben egy élmény magaslátára emeli.

Emlékezik, uram, a kertre, a szürke patriciusház régi, dudvás kertjére? Zöld moha burjánzott a rozoga falak közül, melyek az álmatag vadont körülzárták. Em-

lékezik a szökökutra? Lilaszínü liliomok hajoltak porhanyó szélére s a kimosott kövekre fehér vizsugarak hullottak titokzatosan. Nyári alkonyat volt.

Hét fiatal leány ülte körül a kutat; de a hetediknek, az elsőnek, az egyetlennek hajába a lebukó nap a földöntulóság misztikusan ragyogó koronáját szőtte. Szemeiben szorongó, félénk álmok gyultak, de világos ajkai azért mosolyogtak...

Énekeltek. Keskeny arcukat a szökökut sugara felé emelték, oda, ahol a vizsugár fáradt és nemes lendülettel lefelé konyult, míg halk, világos hangjuk körülölelte a víz karcu táncát. Törékeny kezük talán térdükön pihent és úgy énekeltek...

Emlékszik még erre a képre, uram? Láttá? Dehogyan láttá. Szeme nem volt képes ilyenre, fülei durvák voltak arra, hogy e melódia szüz édességét meghallják. Láttá-e — ó, akkor nem lett volna szabad lélegzenie, szívének nem lett volna szabad vernie. Akkor vissza kellett volna mennie az életbe, az ön életébe, hogy lelkében érintetlen és sérthetetlen szentség gyanánt őrizze meg ezt a képet földi élete sivár napjaira. De mit tett?

Ennek a képnek vége szakadt, uram; kellett-e önnnek jönnie és megsemmisítenie, hogy közönségességben és undok fájdalomban folytatódjék? Megható és békés apoteózis volt ez a kép a romlás, feloszlás és kialszás esti világosságába mártva. Egy régi család, amely fáradt és nagyon nemes arra, hogy cselekedjék és éljen, végső napjait morzsolja s utolsó megnyilatkozása a művészet, pár hegedűhang, mely a halálraérettség sejtelmes fájdalomról beszél... Láttá-e a szemeket, melyekből e hangokra könyek buggyantak ki? Hat barátnőjének lelke talán még az életé volt; de testvéri urnőjük a szépségnek és halálnak volt eljegyezve.

szökökutra

Őn látta ezt a halálos szépséget, látta és megkívánta. És megható szentsége semmi tiszteletet és szemérmet nem ébresztett szívében. Birni akarta, kihasználni, megszentelteleníteni... Milyen pompásan választott! Őn egy gourmand, uram, egy plebejus gourmand, egy izléses paraszt.

Nagyon kérem, tartsa mindig szem előtt, hogy én semmiképen sem akarom megbántani önt. Amit mondok, nem gáncs, csak lélektani forma az ön egyszerű, irodalmilag teljesen érdektelen egyénisége számára és kimon-dom, mert valami üz, hogy tetteit kicsit megvilágítsam, mert kérlelhetetlen hivatásom a földön, hogy a dolgokat nevén nevezzem és beszéltessem s az öntudatlan napfényre hozzam. A világ tele van ezekkel az »öntudatlan típus«-okkal és én nem bírom elviselni őket! Nem tűröm ezt a buta, tudatlan, oktalan tevés-vevést, ezt a lázítóan naiv világot! Fájdó konoksággal üz valami, hogy — amennyire erőm engedi — minden létezőt megvilágítsak, kimondjak és öntudatra hozzak, nem törődve azzal, hogy előmozdító, vagy gátló hatása lesz-e, hogy vigasztalást és enyhítést okoz, vagy fájdalmat hoz-e magával.

Őn, uram, amint mondtam, egy plebejus gourmand, egy izléses paraszt. Minthogy otromba testével különben is igen-igen alacsony fejlődési fokon áll, gazdagsága s örökösen ülő életmódja folytán idegrendszere oly hirtelen, példátlanul és barbárul eltompult, hogy az élvezetvágy buja elfinomultsága ejtette hatalmába. Én nagyon hiszem, hogy garat-izmai akkor is csamcsogva rezdültek meg, mikor elhatározta, hogy Echhof Gabriellát elveszi, mint egyébkor, valami pompás leves, vagy különös étel láttára...

Valóban, ön e nő álmatag akaratát utvesztőkbe vezette, kivezette a dudvás kertből az életbe, az undokságba, ordinaré nevét tukmálta rá és feleségét háziasszonyává,

anyává tette. Megalázta a halál fáradt, félénk és fönséges használatlanságban virágzó szépségét a mindennapi életnek és annak a buta, fonák és nyomoru bálványnak szolgálatában, amit természetnek neveznek és paraszti lelkiismeretében nem is sejtí, micsoda aljas galádságot követett el ezzel.

Még egyszer. Mi történik? Az álmatag szemü nő egy gyereket szül önnek; egy lénnel ajándékozza meg, aki nemzője hitvány életét folytatja majd s odaadja vele minden vérét, életkedvét és meghal. Meghal, uram! És ha nem mulik el közönségességben, hogy végül mégis kiemelkedett megalázottsága mélységeiből s büszkén és boldogan hal meg a szépség halálos csókja alatt, az az én érdemem. Önnek kisebb gondja is nagyobb volt ennél s ezalatt hallgatag folyosókon szobalányokkal cizázott.

Az ön gyermeke, Echhof Gabriella gyermeke azonban nő, él és virágzik. Egykor talán atyja életét folytatja majd s kereskedő, adófizető és jóltáplált polgára lesz a hazának; talán katona lesz, vagy hivatalnok, az állam tudatlan és pompás támasza; mindenesetre azonban egy kedélyes, rendesen emésztő teremtmény, gyanutlan és bizalmas, erős és buta.

Ugy fogja fel, uram, e vallomásom, hogy gyűlölöm önt, önt és gyermekét, amint az életet magát gyűlölöm, az ordinaré, nevetséges és mégis diadalmas életet, amit ön képvisel, a szépség örök ellentétét és halálos ellen-ségét. Nem mondom, hogy megvetem önt. Erre nem vagyok képes. Becsületes vagyok. Ön az erősebb. A harcban csak eggyel felelhetek önnek, a gyenge fenséges fegyverével és boszu-eszközével: szellemmel és szóval. Ma éltem velők. Mert ez a levél — ime ebben is becsületes vagyok — semmi egyéb, mint boszumü s ha csak

egyetlen szavam is eléggé erős, ragyogó és szép ahhoz, hogy önt megindítsa s képes arra, hogy valami idegen hatalmat éreztesen önnel és tunya közönyét csak egy pillanatra is felriassza, célom elértem és ujjongok.

Detlev Spinell.«

Spinell borítékba zárta a levelet, felbélyegezte, szépen megcimezte és postára adatta.

29 9v

öl -

"po

t

XI.

Klöterjahn kopogott Spinell szobaajtaján; nagy, tisztán teleírt ívet szorongatott kezében és látszott rajta, hogy energikusan akar fellépni. A posta megtette kötelességét s a levél nagy vargabetűvel az »Einfried«-ből visszajött az »Einfried«-be és csakugyan a címzett kezébe került. Négy óra volt délután.

Mikor Klöterjahn belépett, Spinell a pamlagon ült saját regényét olvasta, amely abba a képtelen fedőpapírba volt burkolva. Felkelt, mélyen elpirult, de azért meglepődve és kérdően nézett látogatójára.

— Jó napot — mondta Klöterjahn. — Bocsásson meg, hogy zavarom. De szabad kérdezmem, ön írta ezt?

Balkezeében egy nagy, tisztán teleírt ívet tartott s jobbával visszakézből a papírra ütött, úgy hogy erősen megzördült. Erre jobb kezét széles és kényelmes nadrágzsebébe szilyesztette, fejét oldalt hajtotta és száját — várva a feleletet — kinyitotta.

Spinell különösen mosolygott; előzékenyen, kissé zavartan és félig mentegedőzve mosolygott, fejéhez kapott, mintha gondolkodnék és így szólt:

— Igen... csakugyan... bátorkodtam...

A dolog úgy állt, hogy Spinell ma nem alakoskodott, úgy beszélt, amint kellett és délig aludt. Ennek következtében lelkiismeretfurdalása volt, kábult a feje, idegeskedett és semminek se tudott ellenállni. A tavaszi levegő különben is elbágyasztotta és kétségbeesésre hangozta. Mindezt meg kell említenünk szerfelett bárgyu viselkedésének magyarázatára.

— Igen? Ugy! Helyes! — mondta Klöterjahn és állát melléhez szorította, karját kinyújtotta és több hasonló poseba vágta magát, hogy a formai kérdés után rögtön a tárgyra térjen. De az öntelt tetszelgés talán kissé sok ily pose-ra kapatta, mert e mimikus előkészületek fenygető körülményessége nem egészen felelt meg a következőknek. Spinell azonban meglehetősen sápadt volt.

— Nagyon helyes! — ismételte Klöterjahn. — Akkor, drágám, engedje meg, hogy szóval feleljek és tekintve, hogy butaság több oldalas levelet írni annak, akivel minden percben beszélhetünk...

— De... butaság...

— Butaság! — ismételte Klöterjahn és erősen rázza fejét, hogy megmutassa, mily biztos a dolgában. — És ezt az irkafirkát szóra se méltatnám, az igazat megvallva sajtapirosnak se használnám, ha nem világosítana fel bizonyos dolgokról, amikről eddig nem tudtam, bizonyos változásokról... Egyébként semmi köze hozzá, és nem is tartozik a dologra. Én munkás ember vagyok, ezer más gondom van, nem érek rá az ön lobogó vízióival...

— Lángoló víziókat irtam — mondta Spinell és ki egyenesedett. Ez volt az egyetlen jelenet, mikor viselkedésében valami kis méltóság tükröződött.

— Lángoló... lobogó...! — ellenkezett Klöterjahn ur és a kéziratba pillantott. — Szánalmas írása van, drágám; bizonyísten nem alkalmaznám az irodámban. Első pillanatra tisztának látszik, de a világosságban bizony csupa hézag és ákom-bákom. Azonban ez az ön dolga és nem az enyém. Azért jöttem, hogy megmondjam, ön egy paprikajancsi, — nos, ezt, remélem, már tudja. Ezenkívül azonban gyáva és alamuszi s azt hiszem, ezt sem kell hosszasan bizonyítgatnom. Feleségem egyszer megírta, hogy nem mer a fehérség szemébe nézni, csak úgy oldalvást, keszeg sandít rá, mert fél a valóságtól s min-

dig valami sejtelmesen szépet keres. Sajnos, a többi le-
velében nem említette; akkor biztosan többet tudnék ma-
gácskáról. De ön ilyen. A harmadik szava mindjárt »szép-
ség«, ami alapján csak settengés, alattomoság és irigy-
ség s ezért beszél oly szemtelenül a hallgató »folyo-
sók«-ról, hogy a szívemet szurja át vele, de én csak
nevettem rajta. Nevettem, nevettem! Most már tudja, há-
nyadán vagyunk? Most már... »megvilágítottam kissé«
az életét! Maga nyomorék! Bár nekem ez nem »elen-
gedhetetlen hivatásom«, hö, hö...

— »Kérlelhetetlen hivatásom«, úgy irtam — mondta
Spinell; de újra meghátrált. Gyámoltalanul és leforrázottan
állt ott, mint egy nagy, szárnalmas, deresedő iskoláska-
masz.

— Elengedhetetlen... kérlelhetetlen... Maga egy
alattomos, gyáva pimasz, én mondom magának. Naponta
lát az asztalnál. Köszön és mosolyog, nyújtja a tálat
és mosolyog, egészségemre kívánja az ebédet és moso-
lyog. És egy nap nyakamba zuditja ezt a buta, lázító
papircsomót. Hö, hö, az írásban van mersze! És még
ha csak erről a nevetséges levélről lenne szó. De fondor-
kodott ellenem, fondorkodott a hátam megett, már át-
látok a szitán... Bár, biztosítom, nem nagy eredmén-
nyel járt a buzgólkodása! Ha pedig azt hiszi, hogy sző-
get ütött a feleségem fejébe, akkor épen pórul járt, édes-
kedves uraskám, mert a nőm sokkal okosabb asszony,
semhogy önnek felüljön! S ha azt képzei, hogy hideg-
ségét én és a fiam megérezтік, mikor legujabban fe-
lénk se nézett, akkor ön az izléstelenek izléstelenek! Tu-
dom, elővigyázatosságból nem csókolta meg a fiamat,
mert ujabban az a nőta járja, hogy nem a légcső beteg,
hanem a tüdő és az ember sohasem tudhatja... bár,
mondom, ez még nagyon is bizonyításra szorul, vala-

mint az ön buta állítása is, hogy a »felesége meghal, uram!« Szamár ön, uram, szamár!

Itt Klôterjahn kissé szabályozni próbálta a lélegzését. Már nagyon fel volt dühödve, jobb mutatóujjával állandóan bökölte a levegőt és a kézirat balkezeiben ferdén fityegett. Arca a szőke angol szakáll keretében förtelmesen kivörösödött és felleges homlokán haragos villámként cikáztak szét a dagadt erek.

— Maga gyűlöl engem, — folytatta — és meg is vetne, ha nem lennék az erősebbik... Igenis, az vagyok, az ördögbe is, rendben van a szívem, de a magáé a nadrágjában van és én mindjárt ezer darabra apríthatnám magát, alattomos, hülye fráter »szellemével és szavával« együtt, ha nem tartanék a következményektől. De ez, drágám, nem megy csak úgy, hogy én szótlánul eltűrjem piszkolódásait és ha ezt otthon megmutatom az ügyvédeknek, majd meglátjuk, ki huzza a rövidebbet. Jó nevem van, uram s ezt a nevet magam szereztem. Hogy az ön nevére adnak-e csak fityfiringet is, ezt a kérdést intézze el magával, maga jött-ment csavargó! Magát a törvényszék elé kellene cipelni! Hiszen közveszélyes! Megbolondítja az embereket!... Bár igazán ne higgye, hogy most sikerült. Csuszó-mászó féreg! Ilyen alakok nem hoznak ki a sodromból. Az én szívem rendben van...

Klôterjahn most csakugyan borzasztóan fel volt indulva. Oditva ismételte, hogy a szíve rendben van mindig.

— »Énekeltek«. Pont. Fenét énekeltek! Kötöttek. Azután, ha jól emlékszem, a krumplis-laska receptjéről beszéltek és ha apósomnak majd elmondom, mit irt a feloszló és elzüllő családról, biztosítom, hogy megint a törvénnyel gyűlik meg a baja... Látta ezt a képet, látta? Persze hogy láttam, de nem érem fel éészszel, miért kellett volna visszatartanom a lélegzetem s el-

szaladnom. Én nem sanditok a nőkre, szembe rózsám, ha szeretsz, ha nem szeretsz, elmehetsz. Az én szívem rend...

Kopogtak. — Kilencszer vagy tizszer gyorsan egymásután kopogtak a szobaajtón, Klöterjahn urat egy kis, heves és szorongó szédülés némitotta el és egy vontatott, folytonos hang sopánkodott meg-megbicsákolva a rémülettől:

— Klöterjahn ur, Klöterjahn ur, ejnye, itt van, Klöterjahn ur?

— Nem szabad! — felelte Klöterjahn durván... Mi az ördögöt akarnak? Most beszélni valóm van.

— Klöterjahn ur — sopánkodott tovább a bizonytalan, megtörő hang. — Jönnie kell... az orvosok is itt vannak... rettenetes, rettenetesen szomorú...

Egy lépéssel az ajtónál termett és felszakította. Spatzné állt künn. Zsebkendőjét szája elé tartotta és nagy, hosszukás könnyek gördültek párosával a kendőbe.

— Klöterjahn ur, — tört ki a szegény asszony — oly rettenetesen szomorú... Egész nyugodtan ült az ágyban, valami dalt dűnnyögött magában és akkor történt, jaj istenem, oly iszonyuan sok vért...

— Meghalt? — kiáltotta Klöterjahn. Megragadta a tanácsosné karját és a küszöbön ide-oda ráncigálta. Nem halt még meg, mi? Még nem halt meg, láthat még.. Ujra egy kis vért hányt? A tüdőből, mi? Lehet, hogy talán a tüdőből jön... Ó, Gabriellám! — mondta és hirtelen könybe lábadt a szeme, meleg, becsületes, emberi részvét buggyant ki belőle. — Igen, megyek! — mondta és hosszú lépésekkel vonszolta ki a tanácsosnét a folyosóra. Egy félreeső zugból még mindig hallatszott gyorsan halkuló szava: Még nem halt meg, mi?... A tüdőből, mi?

XII.

Spinell még mindig azon a helyen állt, ahol Klöterjahn hirtelenül megszakadt látogatása alatt állott és a nyitott ajtóra nézett. Végül egy pár lépést tett előre s a távolba figyelt. De minden csendes volt, becsukta az ajtót és visszament a szobájába.

Egy darabig nézegette magát a tükörben. Aztán az íróasztalhoz ment, a polcra egy kis üveget és egy pohárkát vett ki és — senki sem ítélhette el érte — konyakot ivott. Aztán kinyult a pamlagon és lezárta szemeit.

A felső ablaktábla nyitva volt. Künn a kertben madarak csicseregtek és ezekben a pici, törékeny, szemtelen hangocskáiban benne volt az egész tavasz ujjongása. Spinell még egyszer egészen halkán ismételte: »Kérlelhetetlen hivatásom...« Aztán ide-oda mozgatta fejét s a fogai között szűrte be a levegőt, mint akkor szoktuk, mikor hevesen sajog valamelyik idegünk.

Lehetetlen volt megnyugodnia és magához térnie. Az ember elvégre nem ily otromba szenzációkra van teremtve! — Azután egy lelki folyamat révén, melynek boncolása nagyon is messze vezetne, Spinell arra az elhatározásra jutott, hogy felkel és egy kis mozgást tesz a szabadban. Vette a kalapját és kiment a szobából.

Mikor kiért a házból és a lágy, fűszeres levegő cirógatta körül, hátrafordította a fejét és végigjártatta szemeit a nagy épületen, míg egy ablakhoz nem ért, egy lefüggönyözött ablakhoz, ahol pillantása egy darabig komolyan, szilárdul és sötéten tétovázott. Ekkor hátratette kezeit és tovább ment a kavicsos uton. Mély gondolatokba merülve ment tovább.

A virággyakat még mindig gyékények takarták és a fák meg a bokrok csupaszon álltak; de a hó elolvadt és az utakat itt-ott nedves nyomok tarkázták. A tágas kert barlangjaival, lugasaival és kis pavillónjaival pompázó, színes, délutáni világításban, buja, aranyos fényben nyújtózkodott és a fák ágai élesen, gyengéden meredtek a világoskék égbe.

Alkonyat felé járt az idő, mikor a nap alakot vesz fel és a formátlan fénytömeg látható koronggá válik, melynek, enyhe parázsát már a szem is elviselheti. Spinell nem látta a napot; utja úgy vezette, hogy azt észre sem vette. Lehajtott fővel andalgott, valami dalt dünnyögött magában, egy rövid zenei képletet, egy szomoruan és panaszosan felfelé sóhajtó figurát, a vágymotívumot... De hirtelen megzökkent, röviden, görcsösen fellélegzett, megállott és erősen összehuzott szemöldökei alól rémült tiltakozással meredtek előre a szemei...

Az út kanyarodott; az alkonyodó nap felé vezette. Ott állt ferdén és hatalmasan az ég boltozatján két keskeny, átszűrt, aranysegélyű felhőfoslányba burkolva, parázsba mártotta a fák ormát és sárga-vörös fényét szétontotta az egész kerire. És az arany világítás közepében, a napkorong hatalmas fénykoszorújával ott tétovázott az uton, a csinos perszóna, arannyal ékes vörös skót ruhájában, jobb kezét duzzadó csipőjére támasztva, bal kezével pedig egy finoman formált gyermekkocsit ringatva. Ebben a

kocsiban azonban a gyermek ült, ifjabb Klöterjahn Antal, Echhof Gabriella kövér fia!

Ott ült fehér gyapjuszékében, nagy fehér kalapban, pufók arccal, pompás, ragyogó egészségben a párnák között s vidáman és zavartalanul nézett Spinellre. A regényíró már el akart menni, hisz férfi volt s lett volna ereje, hogy e váratlan, fénybe mártott tabló mellett egyszerűen elsétáljon. De egyszerre valami förtelmesen borzalmas történt, a kis Klöterjahn Antal nevetni kezdett, ujjongott, valami megmagyarázhatatlan örömtől visitott, szinte tépte az ember idegeit.

Talán Spinell szembejövő fekete alakja kapatta erre a vad vidámságra, vagy tán állati jóléte toporzékolt fel, tudjai sten. Egyik kezében csontgyűrűt tartott, amit harapdálni szokott, a másikban egy pléh csörgőt. Viháncolva nyujtotta mindkettőt a napfénybe, rázta, összecsatintotta, mintha valakit gunyolva akart volna elrebbenteni. Szemét a gyönyörűségtől majdnem lecsukta s száját oly erősen tátotta fel, hogy rózsálló szájpadrását egészen látni lehetett. Fejét ide-oda kapkodta és úgy tombolt.

Spinell ekkor hátrafordult és elment onnan. Ment a kavicsos uton a kis Klöterjahn toporzékoló ujjongásától kísérve, szokott óvatos és mereven graciózus kartartásával, annak az embernek nehezen vonagló és tétozózó lépésével, aki el akarja titkolni, hogy a lelke, a lelke is elmegy vele.

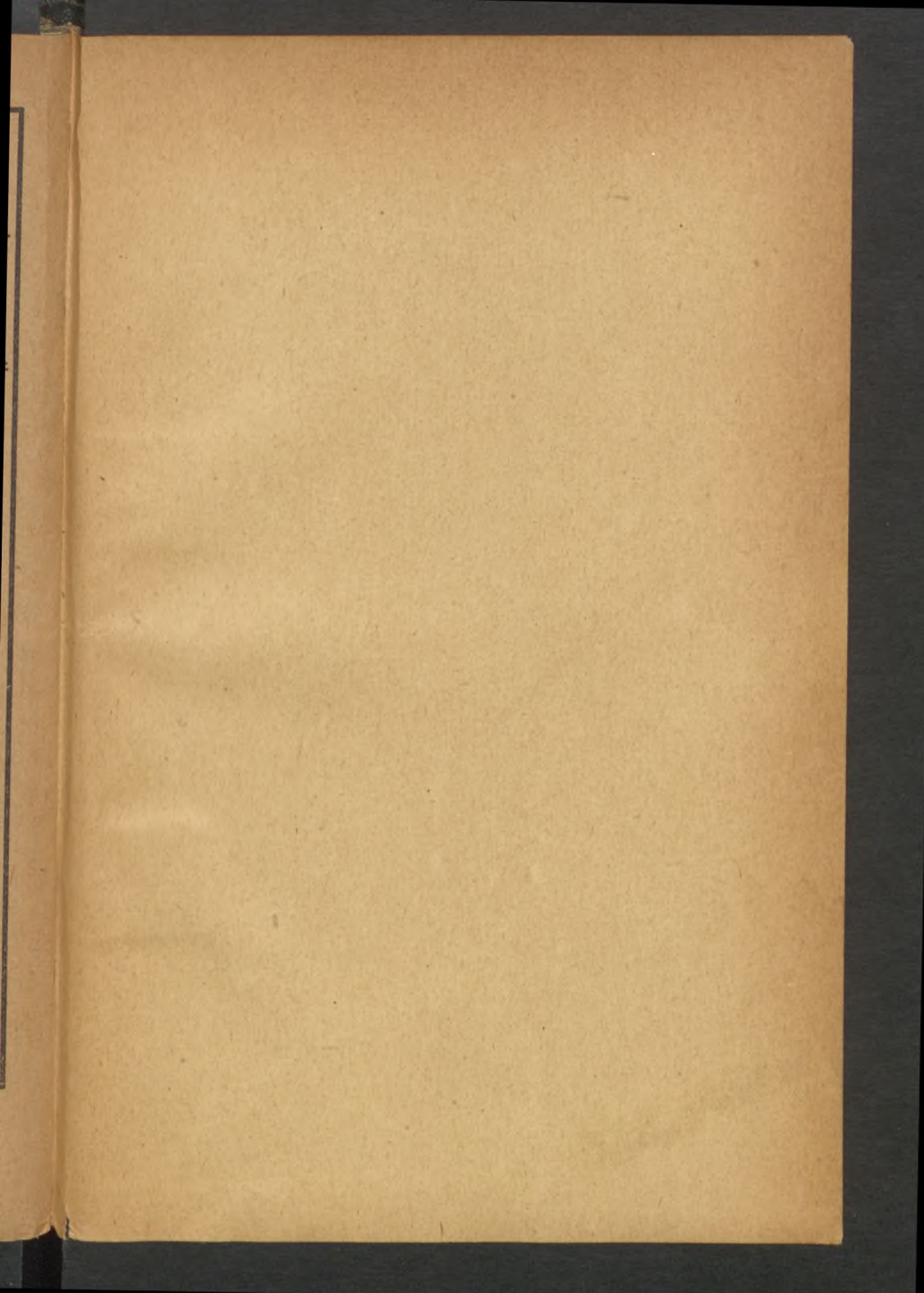

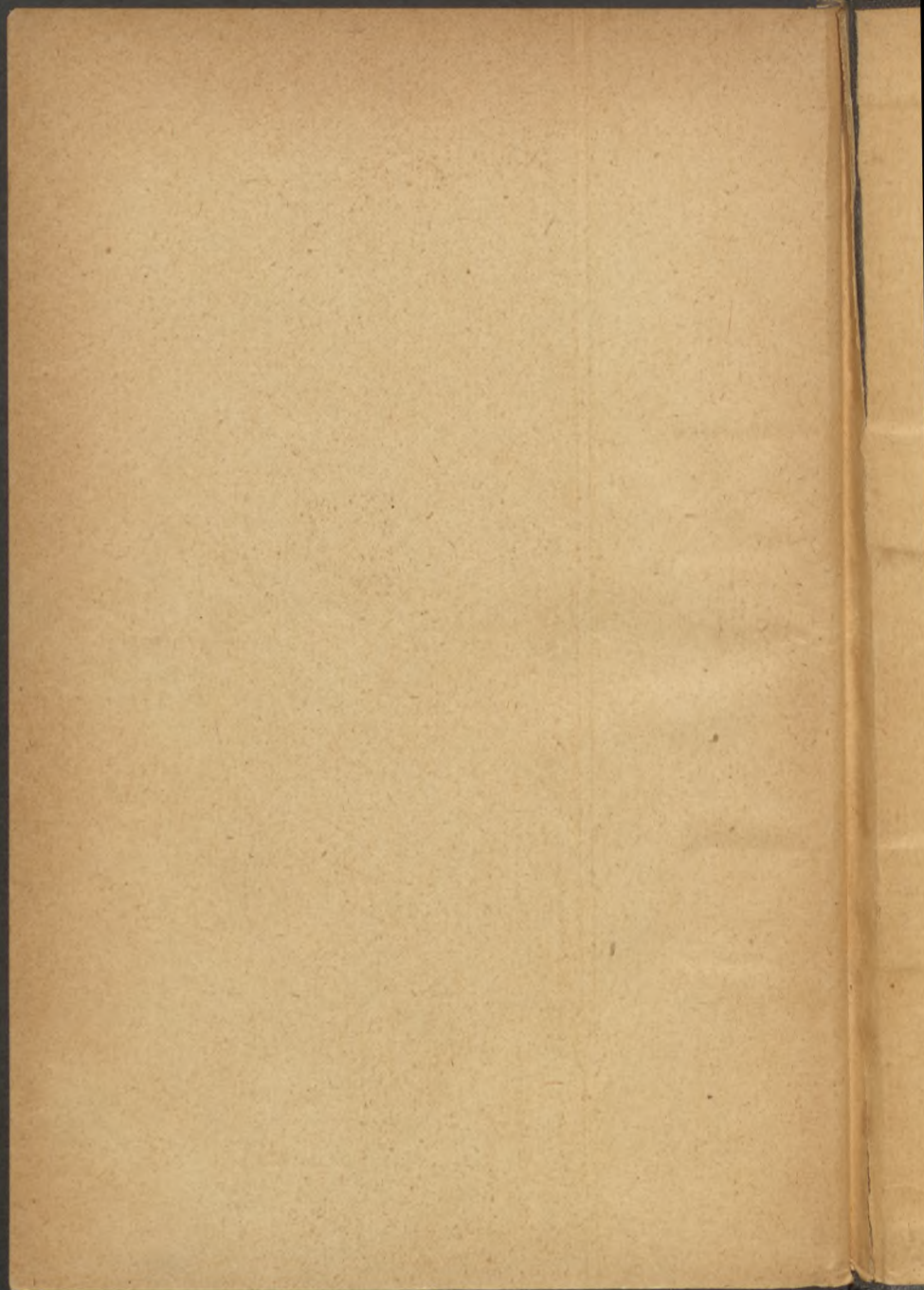
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
13.
14.
15.
16.
18.
19.
21.
22.
28.
24.
26.
27.
29.
31.
34.
85.
36.
40.
41.
45.
48.
47.
49.
50.
51.
53.
54.
55.
56.
58.
60.
61.
62.
65.
66.
68.
69.
70.
71.
74.

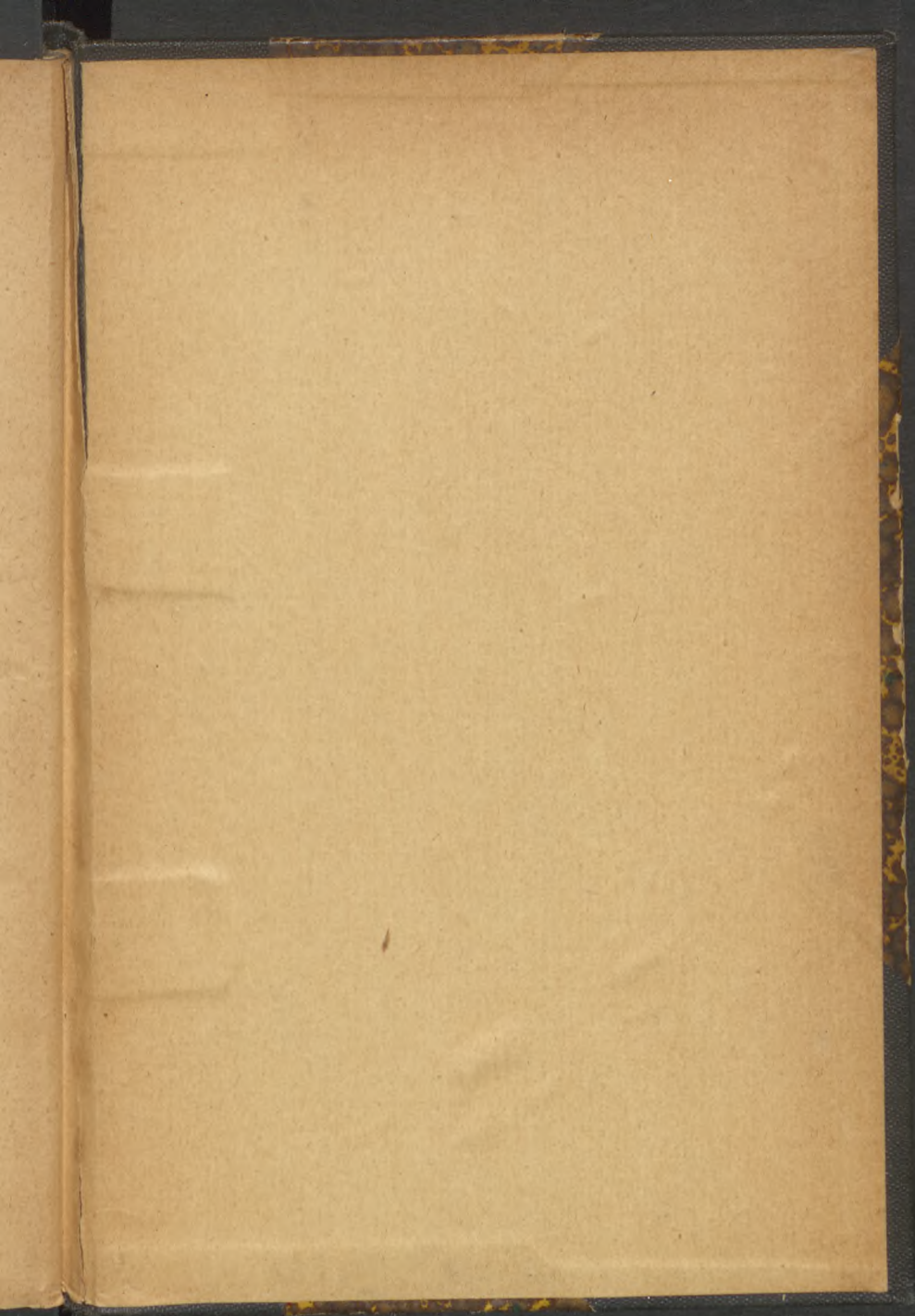
A MODERN KÖNYVTÁR EDDIG MEGJELENT SZÁMAI

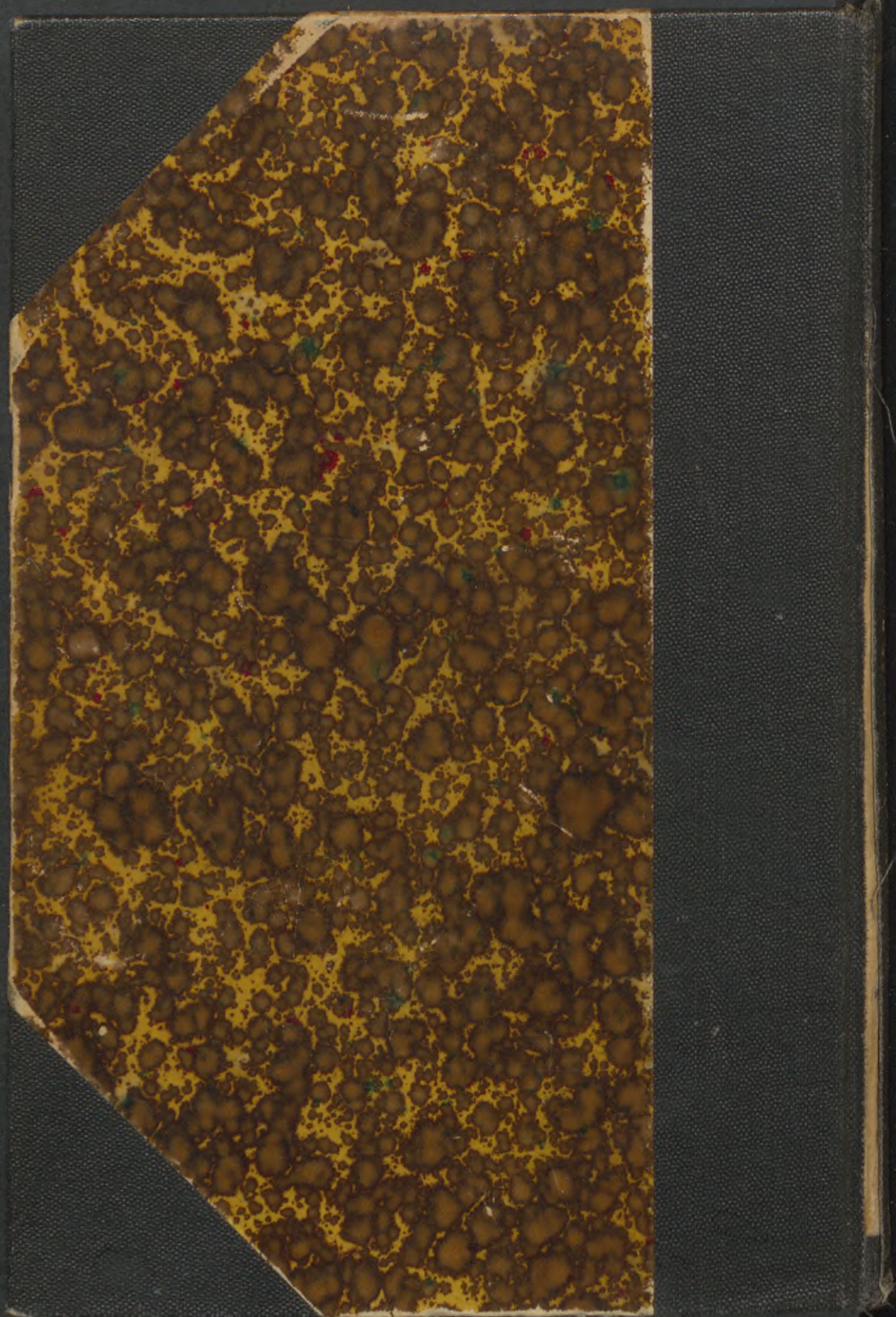
1. Th. Mann: A boldogság akarása (Elbeszélések) Gömöri J. fordítása (III. K.) 40 f.
2. Plöcker Gy. dr.: A lelki élet alaptörv. Az eszmélet helye a természetben (III. K.) 40 f.
3. Kosztolányi D.: A szegény kisgyermek panasza (Magyar Költők I.) (III. K.) 40 f.
4. Frank Wedekind: Hóstenor. (Színmű) Bánóczy László fordítása (II. K.) 40 f.
5. Schwarz Gusztáv dr.: Jogi napikérdések 40 f.
6. Szini Gyula: Stúdiumok (II. K.) 40 f.
7. Nádai Pál: Bágyadt mosolygás (Tárcák) (II. K.) 40 f.
8. Szini Gyula: Vándortáska (II. K.) 40 f.
9. Bergson: Bevezetés a metafizikába. Fogarasi Béla fordítása (II. K.) 40 f.
10. Peterdi Andor: A sátor alatt (Magyar Költők II.) (II. K.) 40 f.
- 11–12. Garvay Andor: Beestelen (Színmű) (III. K.) 80 f.
13. Biró Lajos: Kis drámák 40 f.
14. Carducci: Költeményel. Zoltán Vilmos fordítása (Idegen Költők I.) (II. K.) 40 f.
15. Hildebrand: A forma problémája a képzőművészetben. Wilde J. ford. (II. K.) 40 f.
- 16–17. Nagypó: Mesék unokáimnak 60 f.
18. Szederkényi Anna: A kőfaon túl (Színmű) (II. K.) 40 f.
- 19–20. Cholnoky Viktor: Beszélgetések (II. K.) 60 f.
21. Maeterlinck: Szent Antal csodája. (Legenda) Cholnoky V. ford. (II. K.) 40 f.
22. Ego: Kleinmann Márta (Kis regény) (II. K.) 40 f.
23. Révész Béla: A völgyben (Elbeszélések) 40 f.
- 24–25. Ibsen: Rosmersholm. (Színmű) (Teljes Magyar Ibsen I.) Balogh V. ford. 60 f.
26. Csokonai Vitéz Mihály: A' özvegy Karnyóné. Gerson du Malheureux. 40 f.
- 27–28. Garvay Andor: A pénz. Egy szoba-konyha (Két színmű) 60 f.
- 29–30. Karin Michaelis: A veszedelmes életkor. Szederkényi A. ford. (II. K.) 60 f.
- 31–33. Reinitz Béla: Dalok Ady Endre Verseire (U) Dalsorozat (II. K.) 80 f.
34. Schnitzler: Mici grófnő (Színmű) Gömöri Jenő fordítása 40 f.
35. Kapos Andor: A tanító. Horváth Ákos: Pompeji utolsó éje (II. K.) 40 f.
- 36–39. Tolstoj: Az életről. Nagy Sándor fordítása 100 ill.
40. Nagy Sándor: Az élet művészetéről 40 f.
- 41–44. Dosztojevskij: A nagybácsi álma. (Regény) Szabó Endre fordítása. 100 ill.
45. Biró Lajos: A sajtó (Korunk Mozgatói I.) 40 f.
46. Ostwald: Nagy emberek. (Korunk Mozgatói II.) Fogarasi Béla fordítása 40 f.
- 47–48. Schnitzler: Anatol. (Színmű) Biró Lajos és Gömöri Jenő fordítása 60 f.
49. Kafka Margit: Caonka Regény és Novellák 40 f.
50. Kóbor Tamás: Egyveleg (Elbeszélések) 40 f.
- 51–52. Lenkel Henrik és Szilágyi Géza: Májusi fagy (Színmű) 60 f.
53. Harnack: A szerzetesség (Ideáljal és története) Bencze János fordítása 40 f.
54. Kosztolányi Dező: Őszi koncert. Kártya. (Magyar Költők III.) 40 f.
55. Strindberg: Számum. Gömöri Jenő fordítása. Hartleben: A Lóri. Bálint Lajos fordítása. Helffermans: Ahasvér. Katona Gábor fordítása (II. K.) 40 f.
- 56–57. Bernstein: Utánam... (Színmű) Biró Lajos fordítása 60 f.
- 58–59. Marguerite Audoux: Marie Claire. (Regény) Kémeri Erzsébet fordítása 60 f.
60. Révész Béla: A lánya mögött (Elbeszélések) 40 f.
61. Kunfi Zsigmond: A másik út (Tanulmányok a szocializmus köréből) 40 f.
- 62–64. Szabó Ervin: A tőke és a munka harca (Korunk Mozgatói III.) 80 f.
65. Somlyó Zoltán: Az átkozott költő (Magyar Költők IV.) (II. K.) 40 f.
- 66–67. Alice Hegán Rice: A bagdadi völgy. Cholnoky Viktor fordítása. 60 f.
68. Wied: Circus mundi (Elbeszélések) Zoltán Vilmos fordítása 40 f.
69. Ritoók Emma: Nyegen a tűz körül (Elbeszélések) 40 f.
70. Biró Lajos: A császár és más férfiak (Elbeszélések) 40 f.
- 71–73. Méray-Horváth Károly és a magyar politika (Korunk Mozgatói IV.) 80 f.
74. Csáth Géza: Zenezerző portrék 40 f.

- 75—76. Biró Lajos: Szolgák országa (Regény) 60 f.
 77. Nagy Lajos: Az asszony, a szeretője, meg a férje (Novellák) 40 f.
 78. Simándy Lajos: Az örök kündelem (Színmű) 40 f.
 79—81. Tolstoj: A Kreutzer-sonáta (Regény) Somogyi Ede fordítása 80 f.
 82—83. Tolstoj: Az élő holttest (Színmű) Pásztor Árpád fordítása 80 f.
 84. Schnitzler: Eleven órák. (Két színmű) Harnos Ilona fordítása. 40 f.
 85—88. Neményi Bertalan: A magyar nép állapota és az amerikai kivándorlás. (Korunk Mozgatói V.) 130 fill.
 89—90. Anatole France: Epikuros kertje. Helvéth Géza fordítása 60 f.
 91—92. Balzac: Alarcos szerelem (Regény) Zoltán Vilmos fordítása 60 f.
 93. Hauptmann: Elga (Színmű) Németh Andor fordítása 40 f.
 94. Alba Nevis új versei: Egy szerelmes lány könyvéből (Magyar Költők V.) 40 f.
 95—97. Kosztolányi Dezső: Bolondok (Elbeszélések) 80 f.
 98—99. Maeterlinck: Aglavaine és Sélysette (Színmű) Bárdos Artur fordítása 60 f.
 100. Romain Rolland: Beethoven élete (Nagy Emberek I.) Mikes Lajos ford. 40 f.
 101. Papini: Valogatót elbeszélései. Zambra Alajos fordítása 40 f.
 102—103. Strindberg: Pajtások (Színmű) Harnos Ilona fordítása 60 f.
 104—105. Szilágyi Géza: Könyvek és emberek (Tanulmányok) 60 f.
 106. Ostwald: A tudomány. Kelen Ferenc fordítása (Korunk Mozgatói VI.) 40 f.
 107. Gellért Oszkár: Gyűjtemény Verseiből (Magyar Költők VI.) 40 f.
 108—112. Karinythy Frigyes: Így írtok ti. (Major H. és Dezső A. rajzaival) (II. K.) 120 fill.
 113—115. Capus: A nyílaebzezte madár (Színmű) Adorján Andor fordítása 80 f.
 116—117. Bang: Élet és halál. Telekes Béla fordítása 80 f.
 118. Kanizsal Ferenc: Büntársak (Elbeszélések) 40 f.
 119—120. Gauguin: Noa-Noa. Majthényi György fordítása 60 f.
 121. Courteline: Boubouroche és egyéb kis bolondság. Kosztolányi Dezső ford. 40 f.
 122. Szemere György: A síralomházban (Színmű) 40 f.
 123—125. Haraszti Gyula dr.: Arany János (Nagy Emberek II.) 80 f.
 126. Csécsy Imre: Az Élet felé (Elbeszélések) 40 f.
 127. Reichard Piroska: Az Életen kívül (Magyar Költők VII.) 40 f.
 128. Haraszti Gyula dr.: Madách Imre (Nagy Emberek III.) 40 f.
 129—131. Földes Imre: Nincs tovább! (Színmű) 80 f.
 132—133. Csáth Géza: Schmith mézeskalácsos. (Elbeszélések) 60 f.
 134—135. Nansen: Mária (A szerelem könyve) Roboz Andorné fordítása 60 f.
 136—137. Ifj. Hegedűs Sándor: A kalandor (Színmű) 60 f.
 138—139 Shaw: A sors embere (Színmű) Hevesi Sándor fordítása 60 f.
 140. Shaw: Blanco Posnet árulatlása. (Színmű) Hevesi Sándor fordítása 40 f.
 141—142. Nansen: Boldog házasság. (Regény) Kosztolányi Dezső ford. 60 f.
 143—149. Schiller Ottó: Bevezetés a biológiai esztétikába. 1 K 60 fill.
 150. Peterdi Andor: A pacsirta énekel. (Új versek) (Magyar Költők VIII.) 40 f.
 151. Goldziher Ignác: Az iszlám újabb alakulása. 40 f.
 152. Pathelin mester. (Bohózat a XV. századból) Szerzője ismeretlen (Régi Írók I.) Fordította és színpadra átdolgozta: Hevesi Sándor. 40 f.
 153—155. Ibsen: Hedda Gabler (Színmű) Teljes Magyar Ibsen II. Telekes B. ford. 80 f.
 156—157. Schnitzler: Kődös lelkek (Elbeszélések) Roboz Andorné ford. 60 f.
 158—159. Heine: Atta Troll (Nyáregji álom) (Idegen Költők II.) Karinythy F. ford. 60 f.
 160. Anatole France: Történet egy szerencsés emberről, aki néma asszonyt vett feleségül (Bohózat) — Egyéb novellák. Adorján Andor fordítása 40 f.
 161—163. Calderon: Urnó és komorna (Színmű) (Régi Írók II.) Kosztolányi D. ford. 80 f.
 164—166. Kormányzóságom története (Utópia) Braun Róbert fordítása 80 f.
 167. Strindberg: Julia kisasszony (Színmű) Balint Lajos ford. 40 f.
 168. Thomas Mann: Tristan (Regény) Kosztolányi Dezső fordítása 40 f.
 169. Bán Ferenc: A tizenkettedik (Elbeszélések) 40 f.
 170—173. Knut Hamsun: Pán (Regény) Bán Ferenc fordítása 100 f.

Modern Kőnyvtár 168.